

ESTONIAN DREAM BIG BAND

Suuri unistusi väärt

Mida me teame ja arvame Eesti Muusikanõukogust?
Vene intelligents Eestis – dirigent Nikolai Aleksejev

DAVID OISTRAHHI FESTIVAL

K O O S

NEEME JÄRVI SUVEAKADEEMIAGA

29. juuni – 14. juuli

SÜMBIOOS TRADITSIOONILISEST JA UUEST

Festival pakub kahe nädala jooksul üle 30 kontserdi. Neeme Järvi Suveakadeemia raames toimuvad meistrkursused viiel alal: orkestridirigeerimine (Neeme Järvi ja Jorma Panula), viiul (Viktor Pikaizen), klarinet (Michel Lethiec), klaver (Kalle Randalu) ja orkestripraktika.

1970. aastast alguse saanud festival pakub muusikat aastatuhandete tagant tänapäevani ja koondab Pärnusse tippinterpreete ning noori andekaid dirigente mitmest maailmajaost: Aafrikast, Aasiast, Ameerikast ja Euroopast.

TÄNAVUSEL FESTIVALIL ESINEVAD:

- * kolm tippkoori: Läti Raadio Koor, Moskva Patriarhaadi Koor ning Eesti Filharmoonia Kammerkoor;
- * neli orkestrit: Moskva Kammerorkester, Pärnu Linnaorkester, XXI Sajandi Orkester ning Toomas Vavilovi noorteorkestri põhjal moodustatud Neeme Järvi Suveakadeemia orkester;
- * ansamblid: *TAKHT* Tuneesiast, *DIFERENCIAS* Šveitsist, Tallinna Keelpillikvartett ja just festivalil moodustunud tippsoolistidest koosnevad erakordsed koosseisud;
- * enam kui veerandsada interpreeti, nende hulgas eksootilised Tuneesia muusikud Sonia M'Barek (laul) ja Maher Ben Khalifa (nay); Conrad Steinmann oma kõikvõimalike flöötidega ning Tuija Hakkila ajaloolise klaveriga; tippvirtuosid Anner Bylsma (tšello), Michel Lethiec (klarinet), Maarika Järvi, Camilla Hoitenga, Mikael Helasvuo ja Monika Mattiesen (flööt); Kalevi Kiviniemi (orel); pianistid Bella Davidovich, Kalle Randalu, Antti Siirala; viiulikunstnikud Vera Beths, Viktor Pikaizen, Dmitri Sitkovetski ja Pietari Inkinen; tantsija-koreograaf Teet Kask jpt;
- * suurmeistrite-dirigendite Neeme Järvi ja Jorma Panula kõrval näeme dirigendipuldis Constantine Orbeliani, Paavo ja Kristjan Järvit, Andres Mustoneni, Paul Hillieri, Anatoli Grindenkot, Sigvards Klavat, Kiyotaka Teraokat, Erki Pehki, Toomas Vavilovit, Endel Nõgenet ja kogu festivalile põnevat pinget andvat 12 noort dirigenti laiast maailmast.

Jälgi festivali kontserdiprogrammi!

Ühenda suvepuhkus PÄRNUS muusikaelamustega DAVID OISTRAHHI FESTIVALIL!

Festivali kunstiline juht: Allar Kaasik

Täpsem info: www.hot.ee/oistfest, oistfestiv@hot.ee, tel +372 51 15 172

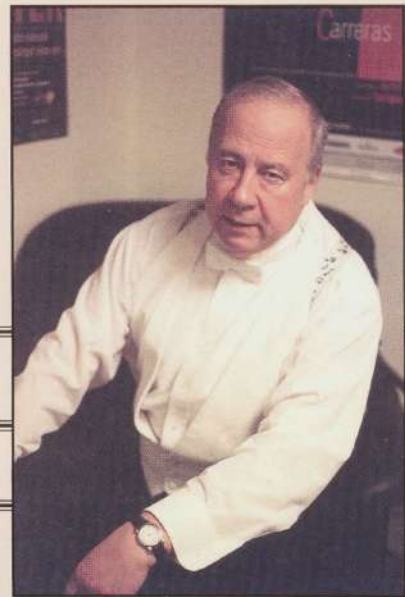

FOTO KALJU SUUR

KAVA

SOOLO

2 Joosep Sang. Estonian Dream Big Band – suuri unistusi väärt

BAGATELLID

6 Maailmast

VICTORIA

7 Evi Arujärv. Pianistide konkurss 2002: sport või poeetika?

IMPRESSIOON

10 Alo Põldmäe. "Peegeldustes" peegeldub eesti lavamuusika hetke-seis

EKSPRESSIOON

13 Tiia Teder. Eesti muusikat? Aga palun – kolmel erineval moel

BAGATELLID

14 Eestist

VARIATSIOONID

16 Veljo Tormise autorikontsert Prantsusmaal. Vahendanud Eneken Laugen

KONTRAPUNKT

21 Eesti Muusikanõukogu 10. Küsitlenud ja eessõna kirjutanud Anneli Remme

LIBER

26 Merike Vaitmaa. Pärdi-uuringutest Saksamaal

MEDITATSIOON

28 Teemapuudutusi Nikolai Aleksejeviga. Vahendanud Ivalo Randalu

RETRO

31 Mati Märtn. Muusikaelu 70 aastat tagasi

KADENTS

32 Mirjam Tally. Kimmo Pohjonen – kas lihtsalt akordionikunstnik?

FESTUM

34 Vardo Rumessen ja Toomas Velmet. Tubin ja tema aeg

MELOMAAN

36 Heliplaatide tutvustused

COLLAGE

40 Valik juunikuu muusikasündmusi

INTRO 3/2002

Eesti Muusikanõukogu asutati juunis kümme aastat tagasi. Paljud muusikudki üllatuvad seda fakti kuuldes, sest nõukogu tegevus ei ole enamasti olnud n-õ suure kella küljes. Muusika juuninumbrist saab teada, mida konkreetset on muusikanõukogu kümne aasta jooksul teinud ja mida head on sellest sündinud, kes eesti muusikutest seisavad nõukogu eesotsas, milliseid ülesandeid nad enda ees näevad ja kuidas oma senist tööd hindavad. Nõukogu juhatuse liikmete kõrval saavad sõna ka tuntud muusikainimesed Peeter Saulist Ivo Linnani. Lugesdes läbi kõik siin toodud arvamused, jääb muu hulgas tugevamalt kõlama kaks olulist mõtet – Eesti Muusikanõukogu võiks avalikkusele oma olemasolust ja tegevusest rohkem teada anda ning täpsemalt selgitada, keda ja kuidas ta esindab ning aidata saab. Kõnealune kirjutis peaks lugejat muusikanõukogust üsnagi "mitmehäälselt" informeerima.

Anneli Remme,
toimetaja

muusika

Peatoimetaja **Reet Martila** reet@ema.edu.ee
Toimetaja **Anneli Remme** anneli@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Kujundaja **Tõnu Kaalep**
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**
Raamatupidaja **Tambet Kuresoo**

Rahastaja **EV Kultuuriministeerium**
Väljaandja **Eesti Muusikanõukogu** Suur-Karja 23, 10148 Tallinn

Toimetuse aadress: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon (0) 6675 788
kodulehekülj: muusika.kul.ee
Reprotööd **KO Repro**
Trükikoda **K&O Offset**
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine OÜ Kirilind
tel (0) 640 85 97, (0) 640 85 99
faks (0) 640 85 98
e-post: kirilind@estpak.ee
kodulehekülj: www.kirilind.ee
Tellimisindeks 00679
Ajakirja üksiknumbri hind ettetellimisel 28 krooni.
3 kuud 80 krooni, 6 kuud 150 krooni.
Välismaale tellimisel lisandub postikulu.

Esikaanel:
Estonian Dream
Big Band

FOTO RENE VELLI/REAL

Estonian Dream Big Band – suuri unistusi väärt

JOOSEP SANG

1998. aastal debüteeris kevadisel Jazzkaarel uus orkester, mis on nelja aasta jooksul toonud meie jazzipubliku ette palju huvitavat muusikat, võõrustanud nimekaid külalisi ja esindanud eesti jazzit juba ka välismaal. Kollektiiv kannab julgelt tulevikku vaatavat nime – Estonian Dream Big Band.

Kui suur sümfooniaorkester on üks kultuurriigi sümboleid klassikalises muusikas, siis jazzis on sellise koosluse lähim analoog bigbänd, mille väljendusjõud, kõlaline mitmekesisus ning rakendusvõimaluste rohkus ei pruugi sugugi suurema venna omade kõrval kahvatuda. Traditsiooniline bigbänd koosneb kolmeteistkümnest saksist-trompetist-tromboonist ning kolme- nelja liikmega rütmisektsioonist. Bändi muusikute arv on mitme suurusjärgu võrra väiksem kui suure sümfooniaorkestris, kuid siiski ei suuda (sageli ei soovi) paljud arenenud muusikaeluga riigid kutselist bigbändi palgal pidada.

Eesti orkestrijazzi traditsioonid ulatuvad esimese vabariigi aega ja üks esimesi silmapaistvaid verstaposte on

Estonian Dream Big Band tänavusel Jazzkaarel publiku meeli köitmas.

FOTO JAANUS HEINLA

siin Kurt Strobeli orkestri jazzkontsert 1936. aastal Estonia kontserdisaalis (ja üleriigilise raadio eetris), kavas muu hulgas Gershwini *Rhapsody in Blue*. Nii ongi meie jazzmuusika arenenud suurel määral paralleelselt kunstmuusikaga: esimene – paremat sorti tantsumuusikast kaasaegseks jazziks, teine – rahvusromantikast tänapäevaseks stiilide, tehnikate ja esteetikate virvarriks. Kuid esimene on selleni jõudnud peamiselt tänu vastuvoolu ujuvate muusikute entusiasmile, teine tänu vääramatule esikohale muusikakultuurialaste prioriteetide ravis, millega kaasneb võrreldamatult suurem riiklik toetus kui mis tahes teises muusikavaldkonnas.

Ebakindlale platvormile vaatamata tegutseb Eestis siiski juba neli aastat uus

orkester nimega Estonian Dream Big Band, millest on kujunenud järjepidevalt kontserte andev jazzorkester, omamoodi mantlipärija 1990. aastate keskpaigas laiali saadetud Eesti Raadio bigbändile. Innustavat eeskujut ei pidanud orkestri loojad kaugelt otsima – selleks sai eelkõige soomlaste UMO, mis on oma kontsertide ja plaatidega tuntud terves maailmas ning millel on oma jazziklubi ja ülimalt ahvatlevad hooajakavad paljude nimekate väliskülalistega. Huvitavad koostööprojektid said ka EDBB-i üheks peamiseks eesmärgiks ning tänaseks on bigbändi eest läbi käinud sellised suurnimed nagu Count Basie bigbändi üks alustalased, saksofonist ja arranžeerija Frank Foster, vokaalansambel New York Voices ja soome jazzisuurkuju Jukka

Linkola, samuti rida meie tippe, nagu Lembit Saarsalu ja mullu Jõulujazzil orkestriga ülimenuka kontserdi andnud Riho Sibul. Osaliselt reaktsioonina tänapäevase bigbändijazzi avardamisele, osaliselt vastu tulles publiku ootustele, on EDBB pakkunud väga mitmekesist muusikat – orkestri saatel laulis kohalik rocki-ikoon Hendrik Sal-Saller, Niguliste kirikus kõlasid teosed, mis on lähemal kaasaegsele kunstmuusikale kui jazzile, esitatud on väga erinevat bigbändirepertuaari swingist kuni pop-jazzi ja funkini.

Areneb takistuste kiuste

Kuigi EDBB ja Tallinna Filharmoonia juht, ühtlasi EDBB trompetist Jüri Leiten ütleb vestluse käigus korduvalt, et “seni on läinud isegi üllatavalt hästi”, toob ta

välja kitsaskohti, mis pigistavad nii orkestrit kui ka kogu eesti jazzi: “Praegu on tagumine aeg hakata korraldama korralikku jazziopet. Me tahaksime oma eeskujuga selle asja käima tõmmata, hetkel oleks ka väga hea võimalus saada õpetajaid Soomest. Meie pillimehed üritavad olukorda mõjutada, aga funktsionäärid ei võta midagi ette.”

Samuti seavad oma piirid rahalised võimalused. Seni katab EDBB kulutused Tallinna Filharmoonia oma eelarvest, kuid Leiteni meelest võiks orkester tegutseda riigi toel: “See ei tähenda kuu-palka, vaid seda, et meil õnnestuks teha aastas seitse-kaheksa tõelist jazzprojekti. EDBB saaks ideaalselt tegutseda siis, kui eelarve koosneks nii linna kui ka riigi toetusest. Nii saaksime kutsuda hooajaks-paariks korraliku dirigendi, sest Eestis pole arvestatavaid persoone, kes loovad muusikat ja ise seda ka juhatavad. Näiteks Jukka Linkola, kes on kuulus helilooja, väga hea dirigent ning pianist. Eelkõikulepe temaga on olemas, kui meil oleks võimalus teda kutsuda, nõustuks ta hea meelega. Suvel esineme temaga Tabasalu festivalil, Riias ning Klaipedas, samuti tahaks ta teha meiega tuuri Põhja-Soomes, meid on järgmisel aastal kutsunud ka Rootsi Sandvikeni bigbändifestivalile.”

Jazz on kogu oma ligi saja-aastase ajaloo vältel ununud vastuvoolu, trotsinud ametnike ignorantsust ja muusikaüldsuse konservatismi, kuid kujunenud sellele vaatamata 20. sajandi kõige vitaalsemaks ja uuenduslikumaks muusikasuunaks. Nagu mujal maailmas, ei motiveeri ka eesti jazzmuusikuid kõige rohkem mitte raha, vaid kirg muusika vastu. Estonian Dream Big Bandi energilised neli aastat on mõjutanud ka teisi: väga huvitavaid projekte on oma võimaluste piires ette võtnud Politseiorkestri professionaalsetest muusikutest koosnev bigbänd, samuti saab aina hoogu juurde Tallinna Noorte Big Band. Siiski on veel pikk tee käia seleni, et kujuneks välja aasta ringi toimiv jazzielu. Vaadates kõrvalt Jazzkaare ja selle väiksemate vendade, Pärnu Jazzi ja Jõulujazzi edu, võib rõõmustada, et huvi jazzi erinevate suundade vastu (suure orkestri jazz sealhulgas) kasvab iga aastaga silmanähtavalt. See annab lootust.

Live on stage

26. aprilli Jazzkaare kontserdil oli tunda elevust nii laval kui ka saalis. Estonian

Virtuosid ja hingesugulased: trombonist Ray Anderson ja trompetist Lew Soloff Jazzkaarel Estonian Dream Big Bandi solistidena.

FOTOD JAANUS HEINLA

Dream Big Band andis heatujulise kontserdi kahe nimeka külalise, trompetist Lew Soloffi ning trombonist Ray Andersoniga, viimane oli ka dirigendi rollis. Eriliseks tegi kontserdi ka see, et tegemist oli üle-euroopalist kolapinda omava üritusega, mis Euroopa Ringhäälingute Liidu EBU raames jõudis võib-olla lausa sadadesse tuhandettesse küündiva jazzipublikuni kõikjal Vanas Maailmas. Kontsert oli vaatamata lühike-seele ettevalmistusperioodile ja kohati

laval valitsenud lõbusale loomingu- segadusele üks EDBB suuremaid õnnestumisi nelja-aastase tegutsemisaja vältel ning näitas orkestrit kui vitaalset, kiire reaktsiooniga ja ühtselt hingavat organismi.

Seitsmel korral ajakirja Down Beat poolt parimaks trombonistiks hääletatud Ray Anderson esines Jazzkaarel juba neljandat korda. Andersoni esimene kontsert Tallinnas oma kvarteti eesotsas tutvustas mehe mitmekülgsed

tehnikat ja ka äärmist lüürilisust ballaadide esitamisel; teine koosseis, Alligatory Band hullutas publikut *new orleans*'i, funki ja *latino*-jazzi sulamiga ning kolmas, trummar Bobby Previte'i Bump the Renaissance Band paigutas trombonisti mõtteüheda kaasaegse jazz'i konteksti. EDBBga antud kontsert peegeldas enim Alligatory Bandi vaimu ja näitas Ray Andersoni ideaalse liidri rollis, kes (nagu ka Louis Armstrong omal ajal) suudab olla ühtaegu suurepärase meelelahutaja ja fantastiline pillimees. Andersoni New Orleansi tänavamuusikute *tailgate*-stiil, Ellingtoni bigbändi "džunglihääl" ja erakordselt *funky* fraseerimine innustas silmanähtavalt ka meie orkestrit, kes pole ilmselt nii intensiivset muusikat palju mänginud. Keskeltläbi veerand tundi kestnud kompositsioonid olid kõik Andersoni omad, üks ballaadid välja arvatud. Muusika oli geniaalne segu mustast esimese laine funkist, *new orleans*'i jazzist, kohatistest *latino*-elementidest ja standardsematest bigbändikõladest. Lisaks fantastiliselt soleerinud (ja laulnud) trombonistile etendas kontserdis olulist rolli ka teine külaline, Andersoni sage koostööpartner ja tema ilmselge hingesugulane Lew Soloff, kelle leidlikud soolod, urisevad trompetiefektid ja selgehääline kõrgregister moodustasid koos (sageli simulaansete) tromboonirepliikidega ideaalse eesliini.

Mitmes mõttes oli õhtu peakangelane ka Estonian Dream Big Band. Rõõmustav on orkestri pidev areng teraviku suunas, mille üksikosad ei tiku üldpildist esile. Samuti on järjest suurenenud suurepärase solistide arv ja nende enesekindlus – isegi olukorras, kus tuleb sekundeerida sellistele maailmanimedele nagu Soloff ja Anderson. Ray Andersoni huumorist inspireeritud ja loogiliselt arendatud soolodid tuli igast pillirühmast, väärt otsus oli Margus Kappeli kasutamine pianistina. Rütmisektsioon, mida vedas UMO trummar Markus Ketola, sai trombonisti stiiliekskursioonidega kenasti hakkama. Õhus oli elektrit ning Ray Andersoni vaimustus lühikesest, kuid tulemuslikust koostööst oli ilmne. Kontsert kinnitas, et Estonian Dream Big Band on suuri unistusi väärt – veelgi enam, paljud unistused teeb ta ka teoks.

Oma arvamuse Estonian Dream Big Bandist ütlevad vokaalansambli New York Voices liider Darmon Meader ja eesti jazz'i *grand old man*, ise orkestrites mänginud ja tosin aastat Kalevi bigbändi juhatanud Valter Ojakäär.

Millise mulje EDBB teie koostöö ajal jättis?

Meader: "EDBB on väga tugev orkester ja mõistis meie stiili hästi. Puhkpillirühmad kõlasid hästi kokku ja mängisid energiliselt, orkestris on ka paar tugevat solisti – eriti uhke oli esimene tenorsaks! Rütmisektsioon paistab veel arenevat, me loodame orkestrit uuesti kuulda ja näha, kuidas ta on kasvanud."

Kuidas peaks üks orkester oma kõla otsima?

Meader: "Bigbändide puhul tuleneb "unikaalne kõla" suuresti helilooja ja arranžeerija lähenemisest, ka solistidel on suur osa orkestri isikupära kujundamisel. Mis puutub fraseerimisse, siis põhilised stiililised lähenemismurgad on välja töötatud vanemate bigbändide poolt (Basie, Ellington jne) ja nooremad muusikud püüavad neid stiile jäljendada. Seega on enamikul bigbändimuusikutest hea arusaam erinevate bigbändide stiilist ja selline paindlikkus võimaldab oma isikupärase kõla leidmist."

Kuidas hindate EDBB tegevust nelja aasta jooksul?

Ojakäär: "Areng on olnud ikka silmanähtav. Ma mäletan orkestri esimest proovi Frank Fosteriga – kuivõrd ebalev see oli. Tore, et ta tuli siia töötama, see oli väga tore süst meie orkestrile, kui mõelda, et Foster oli juba Basie eluajal tema bigbändi staarsolist ja hiljem lausa selle juht.

Vahepeal oli mul hirm, et asi vajub ära. Polnud perspektiivi, muusikud ise kurtsid, et pole kusagil mängida. Ma ei ütleks, et praegugi orkester nii palju mängida saab, kui vaja oleks. Ideaal on muidugi UMO."

Kui võrrelda tänase Jazzkaare kontserdi põhjal seda orkestrit ja kunagist Eesti Raadio bigbändi?

Ojakäär: "Kustas Kikerpuu tegi omal ajal väga ilusat tööd, aga ülesanded olid teised – raadio bigbänd oli svingorkester. Tänane kava oli väga nõudlik, tuleb vaeva näha, et ideed koos püsiks ja soolod üldise mustriga haakuksid. Võib-olla olidki mõned traagelnuudid näha ja kõik polnud absoluutselt laitmatu, aga raadioülesvõtte õnnestus ja ma loodan, et see jätab meist laiale auditooriumile väga hea mulje."

Tabasalu Big Band Fest kutsub juba kolmandat suve

Bigbändidel on juba paar aastat oma festival, mis pakub väljundit kodumaistele orkestrimuusikutele noortest õppuritest ja igas eas asjaarmastajatest kuni eesti jazzitippudeni. Aastatel 1988–1992 tegutsenud Ranna bigbändifestivali tööd jätkav Tabasalu Big Band Fest toimub tänavu 8. juunil ja pakub taas ülevaadet kodumaiste bigbändide tegemistest. Lisaks astub seekord üles nimekas külaline Rootsist, 1968. aastal asutatud Sandviken Big Band, mis on kujunenud Põhjamaade üheks nimekamaks jazzorkestriks. Estonian Dream Big Band esineb soomlase Jukka Linkola juhatusel, meie teine enam-vähem professionaalsetel alustel töötav orkester,

Politseiorkestri Big Band esitleb uut plaati, mis peaks tekitama kuhjaga eluvust ka väljaspool jazziringkondi. Uus CD Disco Grande sisaldab Ülo Mälgandi 50-minutist popurriid 1970. ja 1980. aastate disko ja souli hittidest, mida laulavad Kaire Vilgats, Hedvig Hanson ja Tanel Padar.

Tabasalu Big Band Festi tuleviku- ja välismaiste väiksemate jazzansamblike kontserdid, samuti nädalapikkused meistrikursused eesti muusikutele, mis kulmineeruvad kontsertidega festivalil. Lisainformatsiooni tänavuse festivali kohta jagab kodulehekülj www.bigband-fest.ee

Maikuu lõpp kujuneb muusikailmas pingeliseks: jagatakse laureaaditiitleid, antakse üle preemiaid.

■ Arturo Benedetti Michelangeli preemia (25. mail Brescias) läheb sedapuhku Vladimir Ashkenazy (s 1937).

Ajakirjanduse kommentaar sündmusele: "Extraterrestre Ashkenazy on heas seltskonnas." Tõepoolest, samasse seltskonda kuuluvad veel Maurizio Pollini ja Martha Argerich. Miks *extraterrestre*? Vägisi meenub, kuidas Richter, kuulnud kord Ashkenazy esituses üht Brahmsi intermet-sot, valas oma nõrdimuse välja päevikulehekülgedel: "Täielik pettumus... Väljendus = null. Mitte midagi ei toimu... Kas ta on mõnelt teiselt planeedilt pärit?" Pärit on Ashkenazy Gorkist; klaveriõpinguid alustas kahe ja poole aastaselt, mänguks läks kuueselt ja lavale jõudis kaheksaselt. Põrmustavaim konkurss (tema põrmustas teisi) tema eluteel toimus 1956 Brüsselis. Edasine on teada: fataalne karjäär nii pianisti kui ka dirigendina. Richteri kunagine pahameel on aga pikas perspektiivis hea olnud selleks, et on aidanud kriitikuil Ashkenazy imepianismile ja universaalsele andele nime leida – *extraterrestre*. Press küsib, kas vastab tõeale, et Ashkenazy kavatses dirigeerimise jätta; Ashkenazy vastu: ta kavatses dirigeerimisele pühendada 90–95 protsenti ajast.

■ Polar Music Prize, millega traditsiooniliselt pärjatakse üht "kunst-" ja üht "levimusikut" (erandiks läinud aasta, mil autasustati kolme: heliloojaid Karlheinz Stockhauseni, Burt Bacharachi ja insener Robert Moogi), kuulub sel korral helilooja Sofia Gubaidulinale (s 1931) ning lauljanna Miriam Makebale (s 1932). Mõlemaid laureaate tuntakse kompromissitute võitlejatena. Rootsi kuningas Carl XVI Gustaf annab preemia üle 27. mail Stockholmis.

Tatari rahvusest Sofia Gubaidulina muusika, mis Kremli kataloogide kohaselt kuulus absoluutselt arusamatute ilmingute hulka, jõudis läände tänu missioonitundelisele Gidon Kremerile (Viulikontsert *Offertorium*,

Sofia Gubaidulina

keelpillikvartetid). Juba aastat kümme Saksamaal resideeruva Gubaidulina looming võib kogu maailmas üha rohkem austajaid – seda tõendab ka hiljuti ette kantud Passiooni (täpsemalt *Passion and Resurrection of Jesus Christ according to St. John*) hügeledu.

Johannesburgist pärit Miriam Makeba ehk Mama Africa seostub eestlastele vist ansambliga The Manhattan Brothers. Makeba on esimene Musta Mandri artist, kes võitnud Grammy; oma tavatult laiahaardelise tegevusega (laulja-helilooja-näitleja-rahusaadik) juhtis ta maailma tähelepanu Aafrika muusikavaramule – ja Lõuna-Aafrika Vabariigi apartheidirežiimi õudustele.

Rootslaste Polar (miljon Rootsi krooni), mille initsiaatoriks on ABBA määndžer Stig Anderson, tunnustab muusikakultuuri vastandnähtusi, poolusi, mis kaasaja kultuuripilti koos kujundavad ja tõenäoliselt kujundama jäävadki – Eestis aga vaieldakse selle üle, miks ajakiri Muusika oma kaante vahel poppi ja džässis sallib.

■ Aastal 1974 asutatud Ernst von

Siemens Musikpreis antakse "märkimisväärse panuse eest rahvusvahelise muusikaellu", peale selle soosib preemia nüüdismuusikale pühendunuid. Tänavune väljavalitu on austria tšellidirigent-muusikateadlane, Habsburgide soost (emaliini pidi) Nikolaus Harnoncourt (s 1929); kõrge tunnustuse üleandjaks (28. mail Münchenis) on Harvardi Muusikaülikooli professor Christoph Wolff. Nikolaus Harnoncourt'i puhul leiavad esiletõstmist ta saavutused ajastutruu esituspraktika vallas, mis on avanud täiesti uue, kirjeldamatult põneva peatüki interpretatsiooni ajaloos. Lisaks peapreemiale (150 000 eurot) antakse välja kolm helilooja-preemiat, saajaiks Marc André, Charlotte Seither, Jan Müller-Wieland, ning loendamatu hulk toetusi kõikmõeldavaile muusikainstituutioonidele (geograafiline haare: Berliin–Viin–Tiraana–Ulan Bator jne) aitamaks teostada nii käsilolevaid kui ka alles unistuste järgus projekte.

Mailis Põld

VICTORIA

Pianistide konkurss 2002: sport või poeetika?

EVI ARUJÄRV

Konkursi noorim,
aga väga edukas
finalist Mihkel Poll.

FOTO HARRI ROSPU

Kuenda Eesti pianistide konkursi tulemused on teada: I koht – Age Juurikas ja Sten Lassmann, II koht – Mihkel Poll, diplomid – Hando Nahkur, Mihkel Mattisen ja Irina Zahharenkova (ka ERSO preemia). Pilt on rõõmus: klaverimängu tase on lootustandev. On huvitavaid isiksusi, keda põnevusega kontserdilavale oodata.

Teame kõik, kuidas hierarhiad sünnivad. Iga žüriiliige paneb isiklikule kaalukaasile klaverimängu tehnika ja “metafüüsika” peaaegu võrreldamatud

küljed: puhtsportliku ilu ja sooritustäpsuse ning isiksuse võluväe – intelligentsuse ja siiruse, hingejõu ja tundlikkuse.

Avalikult mängib kaasa repertuaarivalik, salamisi – kohalik kultuuriruum, selle suhtevõrgustik, mingid kirjutamata väärtusdominandid, ka lootus ja perspektiivitu: võib ju hinnata sädet ja suundumust, kui tulemus ei ole veel selget kuju võtnud. Žürii lõpphinnang on keeruka protsessi “keskmine”.

Muusika ja muusikud

Konkurss on nagu kosmonaudi treeninguprogramm, testib muusikut halastamatult ja mitut moodi. Ei ole üllatus, et võidukaks osutusid mängijad, kellel on tehnikat ja suurvormihaaret, mis avaldub kujundiküllases orkestraalses repertuaaris. Sellised muusikud olid kuuest finalistist enamik.

Esikohta jaganud ja kontserdilaval “kodus” olev Age Juurikas (1979) on stabiilne ja ladusa sõrmejooksuga pianist, kelle mängus valitseb “suure stiili” ja

kõlapoeetika tasakaal. Tal on lavakogemust ja -närv. Tema võit on targa ja tasakaaluka pianismi võit. Mõnikord on tundunud, et tegemist on liiga "valmis" muusikuga. Finaalist oli kuulda, et õnneks siiski mitte liiga valmis: Rahmaninovi Kolmandas klaverikontserdis suutis solist üllatada justkui avanenud – leebunud, hingestatud kõlakäsitlusega.

Teine peapremia saaja **Sten Lassmann** (1982) on varem jätnud mulje, et tema ideaal on korrapära: klassika kellavärk, modernistlik mehaanika... Võib arvata, et tema ökonoomse sõrmelöögi taga on tehniline kavalus, näiteks vajadus jõuvarusid kokkuhoidlikult kasutada. Prokofjevi Teine klaverikontsert andis märku pianisti märkimisväärsest tehnilisest arengust. Teose tehniliselt nõudlik ekstsentrika ei olnud siiski esituse mõjukaim külj: ettekandes esines pärssivaid jõu- ja energeetikaprobleeme. Huvitavam oli Lassmanni kasvamine tundlikuma kõlakäsitluse suunas. Pianisti areng on silmanähtav. Esikohta võiks mõneti siiski lootuse auhinnaks pidada.

Hando Nahkur (1982) on lahtise käega virtuoos, kes ei karda ekstravagantseid tämbrivärve. Liszt'i "Surmatants" oli muidugi ka üks parimaid võimalusi "eriefektidega", mõneti kaskadöörliku klaverimängu näitamiseks. Esituse huvitavaim külj oli registrivärvide julge, klaverikõla äärepunkte läbi katsuv kasutus. Nahkur on natuke sellesama efekste muusikalise kaskadöörluse ohver – nii repertuaari valides kui ka muusikat läbi tehniliste piruettide mõtestades.

Seni akadeemilisel laval üsna tundmatu **Mihkel Mattisen** (1976) oli üllatus. Tema mängitud Rahmaninovi Teine klaverikontsert näitas jõulist, lausa kehrestavat pianismi. Mattiseni tehnika on ökonoomne ja varudega, muusikast ei kosta pingeid ja pingutust.

Teatud sportliku enesekindluse poolest on ta justkui Nahkuriga samast klubist muusik. Finaalis kuuldu põhjal on tema kõlakäsitluses arenguruumi: puudujäägiks võib pidada kohati lihtsustatud, must-valget kõlafaktuuri. Seda kompenseerib Mattiseni suur pluss: ta kontrollib suurvormi energeetikat suures plaanis. Eesti pianismi ratsionaalsuse või introvertse filigraanstiili taustal on Mattiseni laetud ja löögijõuline natuur parasjagu erandlik.

Keskendumishetk. Age Juurikas.

FOTO HARRI ROSPU

Lüürikud jäid finaalis vähemusse. **Mihkel Poll** (1986) on teada oma hämmastavalt rafineeritud kõlatunnetusega. Klaverikonkurssi ja finaalis mängitud Prokofjevi Kolmanda klaverikontserdi esitust võib pidada noorima finalisti edukaks sisenemiseks orkestraalse klaverimängu maailma.

Üks osaleja, Beethoveni Neljandat

klaverikontserti mänginud **Irina Zahharenkova** (1976) kippus jääma konkursi Tuhkatriinuks. Tema ülimalt plastiline ja selge joonega, väljendusrikas, kuid samal ajal delikaatselt vaoshoitud esitusstiil oli vägagi konkurentsivõimeline n-ö suure stiili efektidega. Seda enam, et Viini klassika selgetes faktuurides on iga detail nagu peopesal, aga

Võitjate embus: Mihkel Poll, Age Juurikas ja Sten Lassmann.

FOTO HARRI ROSPU

näiteks modernistliku kõlakaose sisse annab üht-teist ära peita. Pianist oleks ehk suurematki esiletõstmist väärinud.

Klaverimängu hierarhiad ja kultuuriruum

Mängijaid ja finaali tulemusi hinnates võib öelda, et konkursitulle mineja üli- mad eelised on tehniline haare ja töökindlus. Need omadused annavad muusikale oma näo. Võib ehk isegi öelda, et suure lava nõuded tekitavad ja eelistavad muusikas mingit psühholoogilist, isiksuse standardit – aktiivset, rõõmsat ja tasakaalukat sangviiniku vaimu.

Tõsi on see, et peenkammerlik, väikese kõlaruumi poeetika ei ole (eriti noore pianisti puhul) alati sugugi mingi teadlik valik, vaid lihtsalt üks arenguetapp. Tiheda orkestraalse kõlaruumi taltsutamine on siis teatud mõttes üks järgmine ja kõrgem tase. Siin, ja eriti seoses orkestriga, peab muusik hakkama

saama ka enesekehtestamise ja koostööga.

Konkursi orkestripartiisid mängis ERSO Jüri Alperteni juhatusel. Paraku oli ajuti üsna inertne või korrastamata orkestrifaktuur solistidel jalus nagu vesikivi, pannes neid topelt proovile. Huvitav oli jälgida, kuidas pianistid probleemi lahendasid: Age Juurikase ladusat, käigupealt kohandumist, Mihkel Mattiseni jõulist enesekehtestamist, Irina Zahharenkova paindlikku kooskõlastumist orkestriga ja teiste erineval määral edukat maadlemist orkestri kõla ja meetrumiga.

Et sportlik stabiilsus ja tundetasakaal konkursimaailmas poeetikat ja teistmoodi isikupära pisut varjutama kipuvad, selles on oma loogika: kui interpreedi vaimusilm on sihitud suure lava poole (aga kuhu siis veel?), siis saavadki väärtuseks olla tehnika, jõud ja pikamaa võhm. Sellega on seotud ka vastav repertuaari standard – muusika, milles valitseb

suur paatos ja/või tehnilised ülikoormused.

Samamoodi oli üsna ennustatav tulemus, et konkursi võitis Eesti klaverimängus pikkade traditsioonidega intellektuaalne, “arukas” pianism. Kui nii väikeses ruumis nagu Eesti klaverimäng üldse mingeid piire vedada, siis ongi aimatavad kaks kallakut või suunda: üks on intelligentne ja pisut tehniksistlik, teine n-ö kammerpianismi kalduv harutee, mis keskendub kõlaprobleemidele, aga introvertse põhitooniga ei lähe samuti klaverimängu heast alalhoidlikust lastetoast kuigi kaugemale.

Ekstsentrikutel, romantikutel, lüürikutel ja muudel teisitimõtlejatel – niipalju kui nende omadustega üldse akadeemilise koolituse tulest, veest ja vasktorudest õnnestub läbi tulla – on vähem šansse. See on paratamatu. Aga kohati on sellest natuke kahju.

Eesti esimene "kiletatud" ooper
Eino Tambergi "Peeglimängud".

FOTO HARRI ROSPU

IMPRESSIOON

"Peegeldustes" peegeldub eesti lavamuusika hetkeseis

Aprilli lõpul Estonias
esietendunud teostest

ALO PÕLDMÄE

Marina Chirkova
peaosalisena Toivo
Tulevi lühiballetis
"Cruz".

FOTO HARRI ROSPU

Algupärast eesti lavamuusikat peaks sagedamini juurde tulema. Seda enam, et asjast huvitatud heliloojad on olemas ja nende hulk kasvab. Üks viimaseid algupäraseid lavaoopusi valmis 1999 – Raimo Kangro ooper “Süda”, mille loomise algtooge tuli ooperilibretoode ideekavandite võistluselt. Selle korraldasid Eesti Heliloojate Liit ning Rahvusoper Estonia. Vähe varasemad lavateosed olid Olav Ehala ja Tõnu Raadiku lastemuusikalid Estonias ning Alo Mattiiseni, Raimo Kangro, Mari Vihmandi, siinkirjutaja, Lepo Sumera ja Rauno Remme kammerooperid festivali NYD tellimustena.

Nüüd, 26. ja 27. aprillil 2002 esitendus Estonias tervelt kolm uut teost ühishimetusena “Peegeldused” – Toivo Tulevi lühiballett “Cruz”, Eino Tambergi ooperi- ja balletisegune kaheosaline “Peeglimängud” ning René Eespere lühiooper “Gurmaanid”. See oli kosutav pilt tänasest eesti lavamuusikast.

Lühivormis lavateoste esitlemine buketina on tänapäevane ja toimib hästi. Seda kinnitas ka publiku hea vastuvõtt. Põhjuseks žanrite, teemade, tegevuse tempode ja lavaliste lahenduste vaheldusrikkus. Nägin lavastusi mitu korda ja alati tuli muljete plusspoolele midagi juurde. Kahju, et teoseid näidati vaid kaks korda. Info “Peegelduste” kohta alles levis ja publiku huvi suures. Loodetavasti etendused jätkuvad sügisel, sest sellist õhtut ei pea küll kusagil häbenema ja neid teoseid tuleks koos või üksikult esituseks pakkuda väljapoole Eestitki. Milline hea tahe ühendamiseks uudisteostega nii eesti muusika päevi kui ka Estonia 100. aastapäeva tähistamise algust, vaatamata ooperimaja haaranud sisekonfliktile. Estonia koostöö Heliloojate Liidu ja eesti muusika päevadega on head vilja kandnud.

Toivo Tulevi balleti “Cruz” ideestik põhineb 16. sajandi hispaania luuletaja ja müstiku Juan de la Cruzi poemil ja traktaadil “Armastuse elav leek”. Tulevi muusikas on süvitsi minekut, igavikulise koloriidi loomise püüet, hispaania muusika ürgsemate kihtide hõngu (meeste veerandtoonlaul sissejuhatuses, kus fikseeritakse järgnema hakkava intonatsioon ja värv).

Tulevi muusika on nagu üks pintsli tõmme – meditatsioon, mille käivitab inimhinge püüdlus läheneda õndsusele. Hinges pesitseva armastusleegi

paisumine, sellest suursuguse aupaiste tekkimine ning hingele igavese elu andmise võimalusele lähenemine ongi filosoofilistele sügavustele tugineva balleti põhiteema. Näiliselt lihtsas loos põimuvad sümbolid ja reaalsus, laval on religioosne ballett-rituaal armastusest. Selline määratlus ongi teose mõistmiseks kõige lihtsam võimalus, eriti kui ei süveneta kavalehel kirja pandusse. Selle pilguga vaadates on laval armastusballett peatähelepanuga mehe ja naise vahelise armastuse ülevusel, põletava armastusleegi ürgjõul ja armastusest sündiva ülistamisel. Lugesed aga autori kirjutatud kavalehel, muutub pilt oluliselt ja arusaam avarduv. Katke Juan de la Cruzi poemist, mis kavalehelgi lugeda:

*Oo armastuse elav leek,
kes sa õrnalt minu
hinge sügavusi haavad!
Kuigi sa pole pealetükkiv, vii ometi
lõpule, kui see on sinu tahe,
ja rebi katki seda sulnist kohtumist
lahutav loor.*

Muusikaliselt huvitav võte on rõhutatud basside liinid, mille liikumistega osavalt ümber käies sünnib olulisi asju. Bassi väärtustamine on üks võluvaid muusikalisi leide, mis võib-olla kaasnebki Tulevi loomuliku mõttelaadiga.

Põhiolemuselt staatiline muusika sisaldab siiski palju märksõnu ja potentsiaali koreograafiale ja ka dirigendile (Erki Pehk). Armastuse hingust suudab veenvalt edasi anda peaosaline Marina Chirkova, kelle väljapeetud tempos tants oli veenev ja kutsus esile sügavaid tundeid. Koreograaf Vladimir Arhangelskile seab selline seisundlikkusele kalduv muusika suuri nõudmisi, tants peab armastusest lähtuva abil viima vaataja igavikuliste teemade juurde (Püha Vaim, surematust). Veenmine õnnestus, kuid mitte lõpuni. Puudu jäi mitmemõõtmelisusest, mis selgesti sisaldub muusikas. Seitsme mungaga sarnaneva meestantsija tegevust annaks kindlasti rohkem karakteriseerida ja ka nende rollide tähendust täpsustada.

Eino Tambergi teos “Peeglimängud” kuulub ooperi ja balleti segažanrisse. Peeglit lavateose osaliseks on Tamberg tahtnud tuua juba ammu. Autorilt kavalehel: “Kõigepealt kavandasin balleti idee, siis tuli meelde Juhan Viidingu ja Tõnis Rätsepa näidend “Olevused”, kus

peeglit on tähtis koht. Võtsin näidendist mõned olulised stseenid ja püüdsin luua lühiooperist ja balletist koosneva tervik- etenduse.” Lavastaja Neeme Kuningas selgitab lavastuse ideed nii: “On objekt, peegel ja peegeldus, seda kõikjal, kõiges ja kõigis, ka loomingus ja elus.”

Selline viide piirideta tõlgenduse võimalikkusele on asjakohane, sest fantaasiarännakuteks annab süžee küll häid võimalusi.

Tamberg alustab pantomiimilaadse balletistseeniga kolmelt efektselt naiselt – Kaie Kõrb, Lemme Järvi ja Tatjana Järvi. Sugestiivset, järskude pea- ja kehapöõretega koreograafiat saadab ühehääline vokaliis ja triangel. See on tüüpiline Tamberg, demonstreerimas oskust saavutada minimaalsete vahenditega kontrolli publiku üle. Eriline atmosfäär on kohe loodud ja lugu läheb sujuvalt üle ooperiks “olevuste” igapäevaelust.

Laval on “olevuste” maailm eraldatud muust maailmast tervelt lava haarava kilega. Olen kuulnud naljatootis ütlust, et Eestis on nüüd ka kiletatud ooper. Tegevus ja laulmine kile all nõuab lauljailt osavust ja seda tuleb imetleda – nad laulavad liikudes, samal ajal kilet ette ja kõrvale surudes, jälgivad läbi kile dirigenti, säilitavad hea diktsiooni ja mängivad veenvalt tundmatuid “olevusi”. “Olevusi” kujutasid Ivo Kuusk, Teele Jõks, Mart Laur, Janne Ševtšenko ja Margit Saulep.

Teravaid assotsiatsioone kutsus esile “olevuste” püüe iga hinna eest inimesteks saada, kas või näiliste vahenditega (riietus, klaveril mängimine, laul, kõned). Siin on sulandunud ühtaegu grotesk ja traagika.

Tamberg on ühekorruga teose stsenarist ja helilooja ning on suutnud luua ooperit ja balletti ühendava terviku. Kõikvõimalikud põimumised toimuvad loomulikult ja seda kindlasti tänu Tambergi suurele kogemusele lavamuusika alal. Küllap olid “Peeglimängud” heliloojale endalegi omamoodi väljakutse.

Parterist või teiselt rõdult saadav mulje on erinev. Rõdult vaadates sai paremini jälgida tantsustseenide nüansse ja kile all toimuvat. Parterist vaadates on see liin vaid aimatav.

Lõpuosa dramaatiline ja fantaasiarikas stseen oli eriline – “maise” naise (Kai Kõrb) ja “olevuste” mehe (Sergei Bassalajev) läbi kile tantsitud

Jumalikkuse võib saavutada ka endale kalleid asju sisse süües, püüab René Eespere ooperis "Gurmaanid" tõestada Jassi Zahharov.

FOTO HARRI ROSPU

armastustseen. Taheti justkui öelda, et armastusest süündivad kontaktid on kõige loomulikumad, ka erinevate tsivilisatsioonide puhul. See erilist täpsust nõudev stseen oli haruldane – Kõrbi peadpöörivad hüpped kilesse ja selle all peidus oleva Bassalajevi käte vahele! Koreograaf **Anu Ruusmaa** on suutnud osavalt ära kasutada süžee võimalusi.

Võib arvata, et Neeme Kuningal polnud lihtne panna tavatu süžee liinid omavahel klappima. Seda enam on põhjust rõõmustada, et etendus mõjus veenvalt ja pakkus pinget. Ka dirigent **Aivo Välja** erilist lähenemist nõudnud töö oli tehtud täpselt ja tasemel.

Kolmas "Peegelduste" osa, **René Eespere** ooper "Gurmaanid" on minu arusaamise järgi eesti esimene sürrealistlik ooper, kõik märgid viitavad sellele.

Originaalsusega lõõva ja mõnda vaatajat kindlasti šokeeriva süžee autor on **Ervin Õunapuu**. Tema on ka ooperi

lavastaja ja kunstnik. Täpselt läbi mõeldud dramaturgia, stseenide pikkus ja esituskooosis teevad tükist väga nauditava terviku. Ooperi põhiidee toimib, selles on spontaansust, dünaamikat, aga ka väga täpset arvestust ja kaalutlust. Kogu ooperi mõte on üheselt mõistetav – inimesed tahavad saada endasse jumalikkust rahaliselt suure väärtusega asjade kaudu. Õunapuu serveerib seda nii, et jumalikkuse saavutamiseks need asjad lihtsalt süütakse endale sisse. Ooperi "peategelaseks" on Botticelli maal "Dante" ja selle söövad koos ahvatlevate roogadega endale sisse parun (**Jassi Zahharov**) ja preester (**Priit Volmer**). Zahharov teeb siin võluva karakterrolli.

Selged seosed tekivad ooperis ka tänase Eestiga, selle sageli peadpöörivate uhkeldamistega, mentaliteediga, mis propageerib arusaama, et kõike on võimalik raha eest osta, ka jumalikkust.

Eespere märgib kavalehel selle kohta

nii: "Paljud ihkavad jumalikkude loovust – kes religioosset, kes loomingulist. Suurte soovide teekond võib lõppeda nii geniaalsuses kui ka hulluses, piir kahe oleku vahel võib äkki osutuda olematuks.

Janunedes jumaliku energia järelle, on preester ja parun nõus ületama reaalsuse piire. Jumalik säde või tahe peab vaid jõudma nende sisse. Ja gurmaanid valmistavad endale püha õhtusöömaaja..."

Tervikuna on Eespere ooper dünaamiliselt läbi tunnetatud, selles ei teki seisakuid ega tarbetuid kordamisi. Orkestril (dirigent **Paul Mägi**) on mängida väga karakterne osa kas või põnevuse üleskrvivijana maalioksjoni stseenis (oksjonipidaja **Mart Madiste**) või paruni ja Sebastiani (**Rauno Elp**) nauditavalt mängitud õhtusöögi valmistamise stseenis.

Jääb vaid lisada, et kevad 2002 oli eesti lavamuusika jaoks õnnelik aeg.

Eesti muusikat? Aga palun – kolmel erineval moel

TIIA TEDER

Ajal, mil eestlaste rahvuslikku uhkust toidavad teated eesti muusika edust laias maailmas, napib kodumaise nüüdismuusika kontserditel publikut krooniliselt.

Kuigi eesti muusika edu tundub Eestist vaadates suurem, kui see Euroopa või ülemaailmses kontekstis tegelikult olla pruugib, võivad eestlased oma muusikakultuuri üle õigustatult uhkust tunda. Eesti heliloojaid, eeskätt Arvo Pärti, ja dirigente tuntakse maailmas paremini kui eesti sportlasi. Keerulise ajaloo ja väikese rahvaarvu kohta on meil silmatorkavalt palju tippmuusikuid.

Paradoksaalsel moel on kodupublik eesti nüüdismuusika vastu üsna jahe. Aprillis toimunud Eesti Muusika Päevad algasid tasuta mammutkontserdi külastusrekordiga, kuid enamik festivali teisi kontserte, kus pileti eest raha küsiti, möödus kitsa ringi spetsialistide pealtkuulamisel.

Aprilli algul oli ühe nädala jooksul võimalik osa saada eesti muusika erinevast esitlemisest ja sellele vastavast publikuhuvist. 3. aprillil andis Estonia saalis kontserdi “Selges eesti helikeeles” pianist Rein Rannap, ülejäämisel päeval toimus ERSO kontsert ja veel kaks päeva hiljem NYJD Ensemble'i kontsert. Kõik kavad eesti muusikaga.

Rannap sidus kodumaiste autorite

muusikapalad looduse ja maaläheduse märkidega ning iseenda kunstnikuisiksusega. Tema klaveriõhtud on läbimõeldud ja üllatustega *show*'d. Kontserdi nautimiseks pole muusikudiplomit tarvis, ei varitse akadeemiline surutis ega hakka igav. Olgu kavas eesti või vene, klassika või nüüdismuusika, küll Rannap sellega midagi huvitavat ette võtab. Eks seegi kord tulnud saalitäis inimesi kuulama pigem interpreeti kui eesti muusikat.

Samasuguse usalduse on saavutanud NYJD Ensemble. Publiku jaoks on nende kontserdikavad teatud maitsenivool ja kontrollitud kvaliteedis. Eesti parimate pillimeeste ansambel pole kunagi kiidelnud sellega, et vähemalt pool repertuaarist on neil eesti autoritel ning sellest omakorda lõviosa on tellimused ja esietekanded. Kui NYJD-i müürilehele oleks kirjutatud “keerulises helikeeles eesti nüüdismuusika”, ei hirmutaks see publikut eemale. Olari Eltsi kunstilisel juhtimisel esitatakse huvitavate loojaisiksuste häid teoseid, autorite kodakondsus pole enam määrav. Ilmselt peab riiklikku toetust saav kollektiiv eesti muusika esitamist iseendastmõistetavaks.

Eesti Muusika Päevade kõige nukram sündmus oli ERSO kontsert tühjale saalile. Hulk õnnestunud töid jäi kuulajateta. Ometi mängiti eesti sümfonismi parimate oopuste hulka kuuluvaid teo-

seid ning igavusest või keskpärasusest oli asi kaugel. Kriitikud kiitsid kontserti üheks orkestri parimaks sel hooajal ja vähesed kuulajad võisid lugeda end “õnneseenteks”. Kahjuks ei suutnud korraldajad kokku leppida, kes kontserdi reklaamimise enda peale võtab.

Eesti muusika kodumaisel areenil? Kas on üldse otstarbekas pakkuda eesti heliloomingut ja interpreete välja kui eraldi kategooriat “eesti muusika”? Vaid kümme aastat on möödunud ajast, mil kõik jagunes kodu- ja välismaiseks ning välismaa asi näis kvaliteetsem. Praegu, mil tark tarbija eelistab toidupoes eestimaiseid tooteid, tähistab kaubamärk “eesti muusika” menu odava popmuusika plaadimüügis ja mõne rahvaliku raadiojaama eetris, kuid ei tekita piletitärjekordi kontserdisaali ees. Vaevalt et välismaine kontserdikülastajagi läheb Pärti kuulama huvist meie väikese maa vastu, pigem kuulatakse huvipakkuvat muusikat. Kas meie käime kontserdisaalis rahvaste muusikat kuulamas või ostame plaate selle järgi, et James MacMillan on šotlane, John Adams ameeriklane, ja Gavin Bryarsit kuulates teeme järeldusi inglise nüüdismuusika kohta? Eesti muusika ei ole omaette stiilikategooria. Aga mida mõelda veel siis, kui seda kasutatakse vabanduse või ettekäändena?

VANALINNA PÄEVAD VANALINNA MUUSIKAMAJAS (UUS I6)

6. JUUNI

Kell 16 Noorte Keelpilli-
mängijate Ansambel Vanalinnas
Kell 18 Häda imedega;
Vanalinna Hariduskollegiumi
teatriharu lõpetajate lavakava
Kell 21 Weekend Guitar Trio*

7. JUUNI

Kell 16 Noorte
Keelpillimängijate
Ansambel Vanalinnas
Kell 18 Kolme õe
kontsert: Mari-Karina
(viul), Kadri-Ann (fagott)
ja Linda-Anette (viul)
Kell 21 Hilisõhtune kontsert:
Vladimir Vössotski (klaver)*

8. JUUNI

Kell 15 Noorte
Keelpillimängijate
Ansambel Vanalinnas
Kell 21 Jaak Tuksam,
Riho Sibul ja Robert
Jürjendal *

9. JUUNI

Kell 11 Laulu- ja mängutuba:
Õie ja Ain Sarv
Kell 18 Häda imedega
Kell 21 Eesti keeled. Kandleid
ja kitarrid: Tuule Kann, Pille
Karras, Ain Agan, Jaak Sooäär,
Riho Sibul ja Jaak Johanson*

*Tasulised

Johannes Jürisson.

FOTO KALJU SUUR

Johannes Jürisson 80

“Tukkade pikkus ja ajude lühidus on pöördvõrdelised.“ “Kui kedagi on väga kirutud, ju siis temas midagi on.“ “Stiil on tähtis.“ Selliseid elutõdesid, sententse ja repliike igal sammul pillav mees on Nõmmita külas Taevere vallas sündinud muusikateadlane ja pedagoog Johannes Jürisson, kes jõuab 5. juunil oma 80. verstepostini.

Jürissoni tuntakse muusikute seas kui

tagasihoidlikku, muheda huumoriga teadusemeest, kel on aga männijuurika visadus, mis on nii teda kui tema õpilasi eesmärgile viinud. Teda tuntakse kirgliku Mart Saare austajana ja tema korraldatud ning juhendatud matku Hüpasaarde Saare maile meenutavad sajad inimesed üle Eesti siira soojusega tänini. Suurt lugupidamist Saare kui helilooja ja isiksuse vastu on ta sisendanud teistessegi. Jürisson rajas oma maaelamisegi Hüpasaare kanti, ikka Mart Saarele

lähemale. Saariesse kiindumust kinnitab ka tema raamat “Mart Saare koorilaulud ja rahvalooming”.

Paljudele olid heaks valgustuseks teel muusikasse Jürissoni raamatud maailma muusikaajaloost. Need ilmusid 1960.–70. aastail “Kultuuriülikooli” sarjas ja autorile on oldud ja ollakse praegugi nende eest väga tänulikud. Olid ju need raamatud tol ajal ainuke eestikeelsena kättesaadav muusikaloo materjal. Hea jutuvestja stiilis koostatud ja entsüklopeediliselt täpseid andmeid sisaldavad trükised olid: “Vanast muusikast”, “Viini klassikaline koolkond”, “Palestrinast Bachini”, “Rossinist Ravelini”, “Dissonantse ja konsonantse”, “Tšehhi ja Norra rahvuslike koolkondade kujunemine”. Need võeti kohe omaks nii õpilaste, tudengite, õppejõudude kui ka asjaarmastajate poolt. Raamatute võlu peitub ka selles, et Jürisson pole kunagi unustanud, et suurimadki muusikud on alati olnud inimesed – oma tugevuses, nõrkuses, kirgedes ja kannatustes. Enne kui mingisse valdkonda siseneda, püüdes midagi olulist öelda või järeldust teha, on oluline luua nähtusele taust – see on olnud üks Jürissoni tähtsamaid põhimõtteid. “Tuleb minna algallikateni välja,” kordab ta ikka ja jälle, Teatri- ja Muusikamuuseumi tee järjekordselt jalge all. Seda põhimõtet rakendab ta järjekindlalt ja eriti eesti muusika süvakihtidesse minekul. Eesti muusika on aga Jürissoni nõrkus olnud kogu aeg. Nagu on praegugi valmimas raamat Suure-Jaani ja selle ümbruse kultuuriloost. Loomulikult jätkub seal ruumi ka eluaegsele eeskujule Mart Saarele.

Johannes Jürisson on olnud muusikaajaloo õpetaja Tallinna Muusikakoolis, dotsent Tallinna Riiklikus Konservatooriumis ja pedagoog Viljandi Kultuurikolledžis. Rangelt järjekindel ja delikaatne õpetuse jagaja, kaasamõtlemisele innustav, samas end mitte peale suruv – just selline on Johannes Jürisson, kellele on tänulikud paljud endised õpilased, kolleegid ja kultuuriülikooli kuulajad. Nende arvamused ongi praegu siin kirjas. Palju õnne!
Alo Põldmäe

Krista Sildoja.
FOTO ERAKOGUST

Labajalavalsi võlu

Kutseline rahvamuusik – uus mõiste eesti muusikakultuuris

18.– 21. aprillini toimus Stockholmis üritus nimega “Eesti rahvamuusika päevad”. Idee ellukutsujaks oli Tuulikki Bartosik, eestlannast rahvamuusikatudeng Stockholm Kuninglikus Muusikakõrgkoolis. Mitmes väarikas paigas võis huviline kuulata ettekandeid folklooriliikumisest Eestis (Ingrid Rüütel), rahvamuusika ajaloost (Krista Sildoja) ning kutselise rahvamuusika hetkeseisust (Ando Kiviberg). Diskussioonid lektorite ja kuulajaskonna vahel lisasid kohtumisele põnevust. Lisaks loengutele õpetati labajalavalsi ning kuulati eesti pärimusmuusika parimaid tänapäevaseid esitusi.

Kohtumise üheks märksõnaks sai uus mõiste eesti muusikakultuuris – kutseline rahvamuusik. Viljandi Kultuurikolledži juubeliaastal on ka sobiv aeg heita pilk tagasi ning mõelda, et tänaseks on rahvamuusika õppetool koolitanud rahvamuusika õpetajaid ning esitajaid juba kümmekond aastat. Stockholmis kohtunud Eesti ja Rootsi kolleegid tõdesid, et tänu aastatepikkusele koostööle on meie rahvamuusikakoolituse tase liikunud üha enam professionaalsuse suunas. Lars Farago, RFoDi (Riksförening för Folkmusik och Dans)

üks juhtfigure, väljendas veendumust, et eesti rahvamuusika tutvustus Stockholmis oli kõrgetasemeline: “Mulle avaldas sügavat muljet nende päevade jooksul kuulatud muusika esituste kvaliteet. Õhus oli tunda n-ö eesti professionaalsuse alget.” Labajalavalss võlus järjekordselt nii tantsus, laulus kui ka pillimängus.

Eesti rahvamuusika tutvustamine välisriigis sai teoks tänu Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo, RFoDi, Stalleti ja Svenska Instituteti toetusele.
Krista Sildoja

Noor Muusik – Tallinn 2002

Tänavune konkurs Noor Muusik lõppes Eesti muusikaõppuritele edukalt. Kuigi mängijate tase oli kõrgem kui 2000. aastal ja osavõtjamaade geograafia ulatus Koreani välja, õnnestus seitse auhinnalist kohta jätta Eestisse.

Noorematest viiuldajatest (7–10-aastased) pälvis esikoha Marike Kruup (õpetaja Maire Ots), vanemas viiuldajate rühmas (11–13-aastased) anti välja koguni kaks esikohta: Seul A Lee’le Koreast ja Lia Petrovale Bulgaariast. Noorematest tšellistidest oli parim Silvia Ilves (õpetaja Mart Laas), vanematest võitis esikoha ja dirigendipremia Frida Fredrikke Waaler Waervaagen Norrast.

Üllatusena jäid seekord tasemelt nõrgemaks nooremad pianistid. Välja anti ainult II koht, mille sai Tatjana Smõslova Venemaalt. Vanematest pianistidest kuulus nii žürii kui ka publiku poolehoid 12-aastasele Lev Terskovile Venemaalt.

Teises voorus ja lõppkontserdil Estonia kontserdisaalis saatis noori muusikuid kammerorkester Toomas Vavilovi juhatusel. Lõppkontserdi salvestust näitab ETV kordusena lastekaitsepäeval, 1. juunil.

Tallinnast lahkudes ütles viiulizürii esimees, tuntud Saksa pedagoog Petru Munteanu, et teda üllatas konkursi kõrge tase, professionaalne organiseerimine ja

sõbralik-südamlik õhkkond, mis muutis võistluse festivalitaoliseks muusikapeoks.
Märt Hunt

Rudolf Tobiase päevad Hiiumaal

Mai viimastel päevadel toimub Hiiumaal üks saare suuremaid muusikasündmusi – Rudolf Tobiase päevad, mida tänavu korraldatakse juba kümnendat korda. Esmakordselt tähistati helilooja sünnipäeva festivaliga 29. mail 1973. aastal, Tobiase 100. sünniaastapäeval, Vardo Rumesseni eestvedamisel. Järjepidevalt on muusikapäevad toimunud alates 1993. aastast.

Festival annab avalöögi Hiiumaa suvisele muusikaelule ning meelitab oma programmiga saarele rohkelt külalisi. Kontsertidel esinevad eesti väljapaistvad interpreedid, sel aastal näiteks Tiit Kiik ja Vardo Rumessen, Tallinna Saksofonikvartett ja ansambel Cantores Psalmorum. Tobiase muusika kõrval tutvustatakse ka teiste eesti heliloojate loomingut. Seekordsel festivalil tuleb esiettekandele Aaro Pertmanni teos “Ritornell” Tallinna Saksofonikvarteti esituses.

Iga kahe aasta järel toimub

muusikapäevade raames ka noorte klaveriõpilaste konkurs, millest võtavad osa Läänemere saarte muusikakoolide ja väiksemate huvikoolide õpilased. Korraldajad on algatanud kena traditsiooni tellida igaks konkursiks mõnelt heliloojalt üks uudisteos,

mida mängivad kohustusliku palana kõik osavõtjad. Eelmistel aastatel on konkursi jaoks valminud Erkki-Sven Tüüri “Mõeldes Hiiumaast” (1993), Ester Mägi “Kassari kadakad” (1995), Eino Tambergi Nocturn op. 99 (1997), Raimo Kangro “Sinilinnu variatsioonid” (1999) ja Anti Marguste “Kõpu tuletorni tants” (2001). 2003. aastaks on lubanud teose kirjutada Rein Rannap ja Renē Eespere.

VARIATSIOONID

Veljo Tormise autorikontsert Prantsusmaal

Kontserdi peategelased Noirlacis
(vasakult): dirigent Loïc Pierre,
Veljo Tormis ja näitleja Daniel
Mesguich.

FOTO ANNELI WALLACH

14. aprillil toimus 280 km
Pariisist lõuna pool, 12.
sajandist pärit Noirlaci
tsisterlaste kloostri kirikus üheksandat
korda festival *Dimanche autour de la
Voix* ("Pühapäev koorilauluga"). Tänavu
oli nüüdisaegset koorimuusikat tutvusta-
va festivali aukülaliseks eesti helilooja
Veljo Tormis, kelle loomingust oli kam-
merkoori Mikrokosmos dirigent Loïc

Pierre kokku pannud programmi *L'Aube
des peuples* ("Rahvaste koidik").

Laupäeval, festivali eelõhtul andis
Mikrokosmos üheksa kaasaegse autori
teosest koosneva kontserdi, kus pooltele
lauludest improviseeris kaasa klarnetist ja
saksofonist Michel Portal.

Pühapäevane festival algas missaga
Messe Imaginaire pour le temps Ordinaire
("Tavaliste aegade kujuteldav missa").

Järgnes Veljo Tormise autorikontsert.
Koor esitas kuueosalise programmi –
teosed "Laulusild", "Liivlaste pärandus",
"Vastlaulud", "Kadrilaulud", "Pikse
litaania" ja "Isuri eepos" – koos näitleja
Daniel Mesguichiga, kes kandis ette
prantsuse keelde tõlgitud laulutekste.
Festival lõppes hilisõhtuse soovikont-
serdiga, mille kava koostas publik mõle-
ma päeva repertuaarist valitud lauludest.

Eneken Laugen vestles Lea ja Veljo Tormisega 18. aprillil Pariisis, ühes Place des Vosges'i lähedal asuvas kohvikus.

Kuidas algas teie tutvus sellise mitmekülgse ja omapärase isiksusega nagu Loïc Pierre, kes on koorijuht, õppejõud, helilooja, lavastaja ja ka muusikaliste performance'ite looja?

VT: Esimene kontakt oli Prantsusmaalt saabunud kiri, milles Loïc kirjutas romantilis-pateetilises toonis kohtumisest minu muusikaga. Ta oli 1993. aastal kuskil Prantsusmaal kuulnud lastekoori Ellerhein esinemist Tiia Loitme juhatusel ja sattunud vaimustusse mõningatest teostest, näiteks šamaani trummi saatel esitatud "Pärismaalase laulukesest". See kontsert äratas temas huvi minu muusika vastu ja nagu selgus, oli ta muretsenud suure hulga noote ning minu plaatide täieliku kogu. Mul ei olnudki talle enam midagi uut tuua!

Kui olin kirjale vastanud, saatis ta kaks plaati, millest ühel oli kaks minu naiskooriteost Mikrokosmose naislauljate esituses. Samas tuli ka ettepanek selle kooriga minu autorikontsert teha. Meie kultuuri jaoks on see erakordne sündmus, et kõrgetasemeline välisriigi koor võtab kätte ja teeb ühe eesti helilooja autorikontserdi! Varem on minuga vaid üks kord midagi sellesarnast juhtunud. Nimelt Ameerika läänerannikul, Portlandis, on fänne, kes tunnevad eesti koorimuusika vastu huvi, ning viis aastat tagasi korraldasid nad minu loomingule pühendatud kontserdi, tookord kolme või nelja koori ühisjõul.

LT: Kusjuures Mikrokosmos Eestis käinud ei ole, aga ameeriklased said innustust meie laulupeolt.

VT: Minu loomingust on välismaal kontserte tehtud küll, aga esitajaks on olnud Eesti koorid. Näiteks Eesti Filharmoonia Kammerkoor andis hiljuti New Yorgis kontserdi, millest pool koosnes minu teostest. Autorikontsertidega on nad esinenud Viinis, Ljubljanas, Espoos, aprilli lõpul laulavad Hollandi linnas Groningenis, kuhu ka ise kohale lähen.

Eestis on kõik koorid teie muusikat laulnud, aga kas välismaiste kooride repertuaaris on Tormis sageli olnud?

VT: Üksikuid teoseid on lauldud igal pool Euroopas, samuti Ameerikas ja Jaapanis. Soomlased on sageli minu teo-

"Kui nad tavaliselt esitavad ainult elavate heliloojate teoseid, siis minu omi lubasid laulda ka pärast minu surma."

Veljo Tormis

seid ette kandnud, aga ei mäleta, et autorikontserti oleks toimunud. Mind üllataski, et esimesena võtsid selle ette just prantslased.

Mida öelda teie autorikontserdi esitaja, kammerkoori Mikrokosmos kohta?

VT: Koor tegutseb Kesk-Prantsusmaal, kohaliku mõõdu järgi väikses linnakeses Vierzonis. Lauljaid käib seal koos lausa paarisaja kilomeetri raadiusest. Noortest entusiastidest koosnev koor on otsustanud klassikale mitte tähelepanu osutada ning propageerida 20. sajandi, nüüd ka 21. sajandi muusikat ja elavaid autoreid. Kui küsisin, palju Prantsusmaal selliseid koore on, kes *a cappella* kaasaegset muusikat esitaksid, näitasid nad näpuga, et üks ja et nemad see koor ongi.

Festivali "Pühapäev koorilauluga" eesmärgiks ongi tutvustada prantsuse publikule vähetuntud uut koorimuusikat. Seda missiooni täidab Loïc Pierre'i 40-liikmeline poolprofessionaalne koor tänavu juba üheksandat korda.

VT: Mikrokosmose professionaalsuse kohta selgitaksin, et lauljate hulgas on palju muusikakoolide, kesk- või algkoolide muusikaõpetajaid. See, et need inimesed tegelevad lastega, on muuseas väga oluline, kuna nende kaudu kandub huvi kooris esitatava muusika vastu edasi ka uuele põlvkonnale. Nad tutvustavad oma õpilastele kaasaegset loomingut üldse ja muidugi noori prantsuse heliloojaid. Nii oli ka sellel festivalil kohal kaks heliloojat Pariisist – Alain Labarsouque ja Patrick Burgan.
LT: Need kooriliikmed, kes ei ole

lauluõpetajad, profid oma tavatöös, on muusikaüliõpilased, sest Loïc nõuab nii. Ta alustas 1989. aastal tütarlastekooriga ja hakkas kohe tüdrukutest professionaale kasvatama: esmalt õpetas ta kõik nooti lugema.

Nüüdseks on tütarlastekoorist saanud segakoor. Noored, kes abielu või töö sunnil Vierzoni lähistelt ära kolivad, peavad paratamatult koorist lahkuma. Seetõttu on Mikrokosmos nagu üliõpilaskoor, mille liikmed pidevalt vahetuvad. Uusi lauljaid tuleb aina välja treenida: kes nooti ei tunne, õpib esmalt koori lauluõpetajate käe all ja kui võimalik, siis "aetakse" õppima mõnda pilli või laulmist.

VT: Ametlikult on Mikrokosmos amatöörkoor, mis tähendab, et kooris laulmise eest palka ei maksta ja proove ei tehta mitte iga päev, vaid tsüklikena. Kuid koori tase on täiesti professionaalne. Mikrokosmose viies plaat sai 2000. aastal Diapason d'Or'i auhinna, sama auhind anti ka Tõnu Kaljuste kammerkoori plaadile "Pikse litaania" samal aastal.

Mikrokosmose projekte toetavad rahaliselt piirkonna ja departemangu valitsus ning kultuuriministeerium. Üks nende paljudest projektidest on festival, millest aukülalisena osa võtsite. Saabusite Kesk-Prantsusmaale juba viis päeva enne festivali, et dirigent Loïc Pierre'i kokku pandud programmi "Rahvaste koidik" esitusele viimast lihvi anda. Missuguse mulje jättis töö Mikrokosmose proovides?

VT: Elasime kõik koos ühes pansioonaadiks ümber ehitatud endise kloostrikompleksi hoones, 40 km Noirlacis. Esimesel öhtul, kui kohale jõudsin, korraldas koor väikse vestluse, et küsida, kes ma olen, miks ma selliseid lugusid kirjutatan jne. Hiljem kinnitasid lauljad, et said minu jutust palju targemaks, mõistsid paremini laulutekstide sisu ja muusikalisi kujundeid.

Vahetult pärast teie autorikontserti vestlesin koori liikmetega. Nad rääkisid särasilmil, kui huvitav oli tohutut elujõudu kiirgava härra Tormisega proove teha. Eesti keel olevat nende jaoks muidugi hirmus keeruline, aga häälduse eest said nad kiita.

VT: Proovides olin ma üsna aktiivne, laulsin ja kargasin neile ette, mida miski asi tähendab. Kus ikka vaja, näitasin rusikat, ja nemad said aru, et näe, selline nüanss! Selle peale hakkasid nad pärima,

mis laulu erinevates osades täpselt toimub, ja ka muusikaliste kujundite kohta küsimusi esitama.

LT: Koorile meeldis väga, kuidas Veljo proovi tegi. Kuna ta prantsuse keelt ei oska ja ka tõlgi vahendusel on raske suhelda, oli ta nagu näitleja. Tema žestikulatsioon, ilmed, koleda hääle tegemine, kui solistid liiga ilusa häälega laulsid, – see kõik andis lauljatele vägeva impulsi. Veljo oli nagu lavastaja, kes vajadusel asja ette näitab, et saada kätte, mida tahab.

Meil oli ka lõbus kogemus osaleda koori peol kontserdile eelneval õhtul. Kõik koori liikmed, kas üksikult või rühmana, valmistasid ette midagi improvisatsioonilist. Sattusime vaimustusse nende artistlikkusest ja sellest, kui mitmeid pille nad täiesti korralikult tasemel mängivad. Mõni oli ka hea näitleja! Samas tegid nad kõike huumori ja eneseirooniaga, parodeerisid “ilusat laulmist”. Musitseeriti keskööni, ehkki lauljatel oli mitu tõsist proovi seljataga ning kindlasti olid nad väsinud. Loïc improviseeris viimasena ja esitas klaveril unelaulu, et kõik magama läheksid.

Laupäeva, 13. aprilli õhtul toimus festivali eelkontsert “Õo raaga”, kuhu Loïc Pierre oli kutsunud tunnustatud prantsuse muusiku Michel Portali koorilaulu taustal improviseerima.

VT: Kavas oli mitmeid skandinaavia heliloojaid, nagu norralane Knut Nystedt ja Einojuhani Rautavaara oma tuntud “Lorca süidiga”, mida iga endast lugupidav koor peab laulma; aga ka Georgi Sviridov, prantsuse noored heliloojad ja minu muusika. Pooles kavast improviseeris Michel Portal teoste “peale” kas klarnetil, bassklarnetil või sopransaksofonil. Näiteks isuri “Loomise” saadet mängis ta klarnetil. See oli Loïc-i kavalus – meelitada kuulsa esinejaga publikut kokku tundmatu autori koorimuusikat kuulama.

Kuidas koorimuusika klarneti ja saksofoniga kokku sobib?

VT: Miks ei sobi! Näiteks Sviridovi laulule “Püha armastus” mängis Portal kaasa saksofonil ja küll on kahju, et Sviridovil pole enam võimalust seda ise kuulata. Improvisatsiooni mõte isenesest pole Loïc-i oma: Hilliard Ensemble on juba välja andnud vanamuusika plaadi, millel teeb kaasa norra saksofonist Jan

Kammerkoori Mikrokosmos tervitus Veljo Tormisele.

FOTO ERAKOGUST

Garbarek. Ansambel on isegi ühe minu laulu saksofoni saatel sellele plaadile laulnud. Eestis koorilaulu peale ilmselt veel improviseeritud ei ole, aga näiteks saksofonist Lembit Saarsalu on küll niisugune muusik, kes suudaks seda teha.

Samasuguse huvitava kompositsiooni leidis Loïc ka minu autorikontserdi jaoks. Nimelt käis ta välja idee teha see koos jutustajaga. Usun, et Loïc lähtus sellest, et mul on mõned teosed juba sellises vormis kirjutatud. Näiteks “Isuri eeposes” on jutustaja osa partituuri sisse kirjutatud.

LT: Vanad soome-ugri tekstid on isegi eestlastele üsna raskesti arusaadavad. Kuid sõna on Veljole väga tähtis, ta ei kirjutanud muusikat mitte viiside, vaid sõnumi pärast.

VT: “Isuri eeposes” oli mõte see, et jutustaja räägib koorilaulu ajal teatud episoodides laulu sisu selles keeles, mida kuulajaskond mõistab – olgu see siis inglise, vene, eesti või muust rahvusest publik.

Loïc küsis minu käest kirja teel luba, kas ta võib paigutada jutustaja teksti ka teiste teoste peale või vahele. Kui selleks loa andsin, pidas ta minuga nõu, kas ta tohib ühes või teises kohas akordi piken-

dada, et jutustaja saaks oma osa ette kanda. Vahetekstid laskis ta ise prantsuse keelde tõlkida.

Loïc Pierre kommenteeris, et lauludes on keele kõla väga tähtis, aga samas tahtis ta, et publik saaks tekstide sisust aru ning õpiks tundma “Kalevala” lugusid. Jutustajana oli projekti kaasatud näitleja ja lavastaja Daniel Mesguich. Teda tunnustavad Prantsusmaal kõik teatrihuvilised, laiem publik teab teda mitmete tähtsate osade esitajana nii kinoekraanilt kui ka telefilmidest. Prantslaste jaoks staari mõõtu näitleja Mesguich nõustus festivalil osalema ja jäi kontserdiga väga rahule. Ta väitis, et jumaldab “Kalevalat”, ent lõplikult olevat teda võlunud projektis kaasa lööma Veljo Tormise koorimuusika.

VT: Minu teoste tekstideks on eesti või meie sugulasrahvaste laulud – isuri, liivi, soome või eesti keeles. Neis domineerib “Kalevala” värsimõõt. Peaaegu kõik need müüdid on “Kalevalas” sees, näiteks “Isuri eepose” materjal täies ulatuses. Loïc säilitaski laulude originaalse kõla, meie keele. Lauljad olid keele õppimisel lausa fantastiliselt agarad. Mina igatahes hääldamise osas vahele ei seganud, vaid nautisin maitsvat prantsuse aktsenti.

Vanade suhete taastamine – Vladimir-Georg Karassev-Orgusaar ja Veljo Tormis Noirlaci kloostri siseöuel.

FOTO ANNELI WALLACH

Võõrkeele õppimine pole prantslaste tugevamaid külgi ja hääldusega on neil tavaliselt suuri raskusi. Lauljad kurtsid, et eesti keeles tuleb sõnu nii kiiresti välja hääldada...

VT: Oleneb muidugi muusikast. Loïc Pierre ja tema koor tunnevad erilist huvi Euroopa väikerahvaste vastu, kes on oma keele ja saatuse pärast mures. Prantslasedki on hakanud oma kultuuri pärast muretsema, sest ameerika massikultuur surub end peale kõigile rahvastele ja riikidele. Prantslased on ju ainsad, kes Eurovisiooni lauluvõistlusel oma keeles laulavad, ja seegi näitab midagi. Niisiis on nad meis leidnud võitluskaaslased, tajudes, et meil on samad probleemid, mis neil on tekkinud alles nüüd.

LT: Mikrokosmose ja eriti Loïc'i jaoks on väga tähtsaks saanud erinevate kultuuride säilitamine, mis praegu tundub olevatki üks prantslaste missioone. Väiksed kultuurid on osa Euroopa rikkusest ja suure Prantsusmaa mõned kultuuriinimesed on valmis nende eest seisma, et ära hoida üldist standardiseerumist.

VT: Siia lisanduvad veel erinevad kultuurid Prantsusmaa oma regioonides, nagu Bretagne'is või Korsikal.

LT: Koori lauluõpetaja ja üks abikoori-

juhtidest Laetitia Casabianca on pärit Korsikalt, tal on isegi Napoleoni ema nimi. Tema vanemad elavad praegugi saarel. Ta ei kuulu küll iseseisvuse taotlejate hulka, aga vähemuste probleemi tajub ta väga teravalt. Laetitia esitas palju küsimusi eesti keele kohta. Tema on ka see, kes teeb lauljatega vokaalitööd.

Festivali peakontsert pealkirjaga "Rahvaste koidik" peegeldab ju ilmekalt koori huvi väikerahvaste kultuuride vastu.

VT: Loïc oli kava ülesehitusel lähtunud soovist rõhutada kultuuride püsima jäämist. Ta alustas laulusildadega, järgnesid lindude äratamine, pikse palumine, seejärel "Maailma loomine" "Isuri eeposest" jne – kõik kapitaalsed teemad. Programmi lõpetas ta Untarmo ja Kalervo looga.

LT: Dramaturgia oli Loïc'il hoolikalt läbi mõeldud. Ta pani ellujäämise motiivi kõlama, valides viimaseks lauluks loo, milles kirjeldatakse, kuidas ühte poissi püütakse küll mitmel moel ära tappa, aga lõpuks istub ta ikka kivi otsas ja puhub oma karjapasunat.

VT: Laulude vahel Loïc aplodeerida ei luba, ülemineku laulult laulule tegi ta kas muusikaliselt või siis lugeja abiga. Näiteks pikendas naiskoor oma viimast akordi ja jutustaja luges teksti, samal ajal kui koorid laval vahetusid.

Laupäeval kontserdil klarinetistiga tehti samamoodi, nagu ka pühapäevase festivali avakontserdil, kus Loïc oli erinevate tänapäeva autorite poolt kirjutatud osadest missa kokku pannud.

Noirlaci kloostrikirik oli festivali kahe esimese kontserdi ajal rahvast täis. Vaiksesse maakolkasse oli publik muusika pärast spetsiaalselt kohale tulnud! Kui peakontsert, teie autorikontsert, lõppes, tõusid inimesed aplodeerides püsti ja hüüdsid "braavo". Täheb, et prantslaste hulgas koorimuusika publikut leidub ja et neile tundmatul eesti heliloojal oli suur menu. Pühapäeva hilisõhtul toimus veel kolmas kontsert. Mida seal lauldi?

VT: See oli nn soovikontsert, mille tarvis anti publikule eelnevalt võimalus kahe päeva repertuaarist meelislugusid tellida. Kuulama olid jäänud ainult kohalikud või fanaatikud, kellel oli kuskil läheduses ööbimiskoht. Korrati loomulikult nende autorite teoseid, kes kohal viibisid, koori soovilooks oli minu "Vastlaul".

Mikrokosmos esitab teie loomingut terve 2002. aasta jooksul. Kas tegite ka tulevikuplaane?

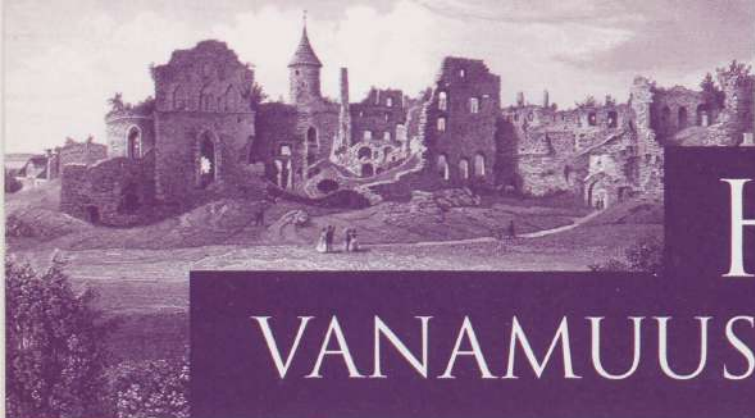
VT: Loïc Pierre kavatses oma järgmise projekti jaoks tellida erinevatelt heliloojatelt etteantud teemal ühe teose ja neist kontserdiprogrammi koostada. Ta oleks väga soovinud, et minagi midagi uut kirjutaksin. Kui teatasin, et lõpetasin oma loomingulise tegevuse 70. sünnipäevaga [aastal 2000], vastas ta, et kahju küll, aga minu muusika peab kavas igal juhul olema. Tema ja koor olevat minu loomingust isegi sedavõrd vaimustuses, et kui nad tavaliselt esitavad ainult elavate heliloojate teoseid, siis minu omi lubasid laulda ka pärast minu surma.

LT: Noorte prantsuse lauljate entusiasmni nähes tekkis mõte, et kuna Euroopa Nõukogu rahastab igasuguseid kultuurivahetusprojekte, oleks tore, kui eestlased – mõni koor koostöös näiteks sellise institutsiooniga nagu Eesti Instituut – Mikrokosmosega ühendust võtaksid ning üritaksid kas Prantsusmaal või meil midagi ühiselt korraldada.

Pärast tõist nädalat Kesk-Prantsusmaal tulite nüüd Pariisi. Kuidas te pealinnas oma aega veetnud olete?

VT: Prantsusmaale tulin huvist kontserdi ja koori vastu, et teada saada, mida prantslased minu loominguga tegid. See kõik oli vajalik mulle ja eesti kultuurile. Turist ma loomult ei ole, aga nelja päeva jooksul, mil me Pariisis viibime, teeme mõned "rituaalsed matkad" siiski läbi. Meil oli hea meel kohtuda skulptor Maire Männikuga ja Vladimir Karassev-Orgusaarega, keda võib Pariisi eestluse tugisammaste hulka arvata. Ene Rämmeld oli kõigis proovides minu tõlk ja tänu temale sain ma palju suhelda. Lisaks tõlkimisele leidis ta veel aega lauljatele eesti keelt õpetada, Eesti poliitilist olukorda selgitada ja meie kultuuri propageerida. Hea, et eestlased vähemalt välismaal kokku hoiavad.

Vahendanud Eneken Laugen

IX HAAPSALU VANAMUUSIKAFESTIVAL

3.-7. JUULI 2002

HAAPSALU TOOMKIRIK

kontserte toetab:

CONCERTO GROSSO
CONCERT AGENCY

Info:

CONCERTO GROSSO
TEL +372 (0) 646 6655
FAX +372 (0) 646 6656
GSM +372 052 84 957
WWW.CONCERTOGROSSO.EE
INFO@CONCERTOGROSSO.EE

Piletid:

PILETIPUNKT
(Tallinna ja Tartu Kaubamaja,
Eesti Draamateater, Endla,
Vanemuise Kontserdimaja,
Eesti Kontsert, Selverid, Magistraal)
www.piletipunkt.ee
CONCERTO GROSSO
HAAPSALU TRAVEL SERVICE
(Kaubamaja kontor)
TUND ENNE ALGUST KOHAPEAL
HINNAD VAHEMIKUS 75-250 KR.

NOKIA

Haapsalu
Linnavalitsus

Briti Nõukogu

K 03.07

J. S. Bachi kuulsamad kantaadid

Studio Vocale, Tallinna Barokkorkester
Solistid

Kaia Urb, Teele Jõks, Tiit Kogerman,
Uku Joller, Rafael Palacios (oboe, Belgia)
Dirigent Toomas Siitan

N 04.07

Vene kirikumuusikat 18. sajandist

(Berezovski, Titov)

Eesti Filharmoonia Kammerkoor
dirigent Paul Hillier

R 05.07

Inglise violamuusikat 17. sajandist

Ansambel *Phantasm* (Suurbritannia)

L 06.07

Laupäevane palavik:

Virtuoosne kammermuusika Itaaliast

Ansambel *Baroque Fever* (Taani)

L 06.07

Kell 23.00

Öine missamuusika:

Orel ja Gregooriuse laul

Ansambel *Scandicus*
Ines Maidre (orel)

P 07.07

J. S. Bach – Kuus suurt motetti

Haapsalu Festivali Koor

Tallinna Barokkorkester

Solistid

Kaia Urb, Vilve Hepner,
Teele Jõks, Mati Turi, Uku Joller
Dirigent Toomas Siitan

Eesti Muusika- nõukogu 10

Mida me teame
ja arvame Eesti
Muusika-
nõukogust

Küsitlenud ja
eessõna kirjutanud
ANNELI REMME

Kümme aastat tagasi käis muusikateadlane ja -esteetik professor Leo Normet välja idee asutada eesti professionaalseid muusikuid ühendav esinduskogu – Eesti Muusikanõukogu (EMN). Samalaadsed organisatsioonid tegutsevad ligi sajast riigis ning on ühinenud Rahvusvaheliseks Muusikanõukoguks [International Music Council (IMC)/UNESCO], mille ajalugu ulatub aastasse 1949.

EMN asutati 13. juunil 1992. Selle esimesse juhatusse kuulusid Leo Normet (president), Reet Remmel (sekretär), Peep Lassmann, Vardo Rumessen ja Andrus Kallastu. EMN kui omalaadne muusikute parlament loodi selleks, et tugevdada sidemeid Eestis tegutsevate muusikute ja muusikainstituutioonide vahel, propageerida eesti muusikat, lahendada muusikaelu olulisi küsimusi ning tihendada suhteid teiste maade muusikutega. 26. märtsil 1993 võeti EMN Rahvusvahelise Muusikanõukogu liikmeks.

Kui jälgida kümne aasta jooksul nõukogu eesotsas olnud muusikute nimekirja, on kerge märgata, et aastast aastasse on püsinud “juhatuse tuumik”: Peep Lassmann, Vardo Rumessen, Madis Kolk, Marje Lohuaru, Andres Siitan, Andres Uiibo, Reet Remmel. Kevadsuvel 2002 juhivad nõukogu Peep Lassmann (president), Toomas Siitan (asepresident), Paul Himma, Madis Kolk, Kadri Leivategija, Marje Lohuaru, Vardo Rumessen, Andres Siitan ja Andres Uiibo. Seega on juhatuses n-õ isiklikult esindatud Eesti Muusikaakadeemia, erakontserdiagentuur Concerto Grosso, Rahvuskooper Estonia, Eesti Kontsert, Tartu Muusikakool, Eesti Interpreetide Liit, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester ja Jeunesse Musicales Eesti.

Mida on EMN kümne aasta jooksul teinud? Aidanud kaasa muusikaakadeemia uue maja ehitamisele ja Eesti Muusika Infokeskuse asutamisele, vahendanud Vanalinna Muusikakooli osalemist *sir* Yehudi Menuhini juhitud projektis “Music, Source of Balance and Tolerance”, korraldanud Kanada muusika festivali Eestis ning tänu nõukogu infole osalesid eesti heliloojad esmakordselt Rahvusvahelisel Heliloojate Rostrumil Pariisis. EMN on kirjastanud väljaandeid *Music in Estonia* ja *Music Festivals in Estonia*, ta jagab riigieelarvest tulevaid toetusi eesti süvamuusikaalaste trükiste

väljaandmiseks ning on ajakirja Muusika “vaimne ja finantsiline isa”. EMNi südameasjaks on olnud muusikasaadete saatust ETVs ja Eesti Raadios, väga oluliselt ka muusikaharidus. 30. juunil 2000 kirjutasid Signe Kivi ja Peep Lassmann alla lepingule, mille järgi EMN sai kultuuriministeeriumi nõuandjaks muusikaalastes küsimustes.

Seoses nõukogu 10. aastapäevaga korraldas ajakiri Muusika küsitluse väga erineva taustaga eesti muusikute seas, et saada pilti sellest, kuidas nähakse EMNi tööd nii “seest-” kui ka “väljastpoolt”, mida nõukogu tegevuses hinnatakse, mida sellelt oodatakse ja kui palju on eesti muusikaüldsus üldse teadlik selle organisatsiooni olemasolust ja tegudest. Inspiratsiooniallikaks olid vastajatele järgmised küsimused: mis on või peaksid olema EMNi ülesanded eesti kultuuris? Mida peetakse nõukogu senisteks suuremateks saavutusteks? Mida peaks EMN tegema lähitulevikus? Kui avarad või ahtad on EMNi tegevuse piirid – millised probleemid kuuluvad nõukogu kompetentsi, millised ehk mitte? Oma arvamust võis avaldada ka täiesti vabas vormis, eirates küsimusi ja öeldes välja enda jaoks olulised mõtted.

PEEP LASSMANN, pianist, Eesti Muusikaakadeemia rektor, EMNi president:

Eesti Muusikanõukogu peaks katusorganisatsioonina seisma erinevate muusikainstituutioonide – liitude, ühingute, organisatsioonide ja ka üksikisikute eest. Osalema ühendava organisatsioonina muusikapoliitilistes diskussioonides ja selle kaudu kõigi oma liikmete huvides mõjutama poliitilisi protsesse ning esindama eesti muusikakultuuri kui tervikut. Üksikliikmeid meil palju ei ole, inimõiguste eest võitlemise eesmärgi endale seada ei saa. Ma arvan, et esindatus EMNis ja selle juhtkonnas on muusikutele kasulik. Otsuste vastuvõtmine juhatuses käib tavaliselt konsensuslikult, vahel ka hääletamisega.

Tänu EMNile on tekkinud olulisi instituutseid, näiteks interpreetide liit, mis esindab tegevmuusikute huve Eestis. Teine oluline instituut, mis tõenäoliselt ilma EMNi tegevuseta poleks tekkinud, on uus muusikaajakiri. EMN kui vastutav väljaandja tahaks ajakirjale juhatusi jagada väga taktitundeliselt, aga ka sõbraliku kriitika vormis.

Eesti Muusika-
nõukogu
loomise idee
algataja
professor
Leo Normet
sir Yehudi
Menuhini
külalisena
Gstaadi
mägikülas
Šveitsis.
August 1993.
FOTO SIRJE
NORMET

“Ma loodan, et EMN loobub pürgimast muusikaministeeriumiks ja naaseb Leo Normeti aegsete muusikalis-oikumeeniliste põhimõtete juurde.”

Tiia Teder

Soovime uut ajakirja toetada, et selle käekäik oleks võimalikult hea ja eluiga pikk.

EMN on nii kultuuri- kui ka haridusministeeriumi nõuandev organ. Tänu sellele tahaksime saavutada ka oluliste muusikahariduse küsimuste lahendamist. Lähitulevikus osaleb EMN nõuandvalt eesti kultuuri lähiaastate arengukava väljatöötamisel. Samuti oleme mõelnud, et koostöös teiste muusikaorganisatsioonidega võiksime hakata rahvusvahelisel muusikapäeval välja andma ühte autoriteetset kopsakat muusikapreemiat. Võib-olla isegi mitut, millest üks on peapreemia. Auhinna võiks saada nii interpret, klaverihäälestaja kui ka pro-

dutsent. Veel ei tea, kas jõuame auhinna esimest korda välja anda juba sel aastal.

EMNi kompetents? Tahaksime sõna sekka öelda kõigis küsimustes, mis puudutavad Eesti muusikaelu kui tervikut ja selle käekäiku. Millesse me sekkuda ei saa? Ükski organisatsioon ei tohi oma liikmeid kahjustada. Sekkumine liikmete siseasjadesse on välistatud, välja arvatud ehk väga kriitilistes küsimustes.

MARGUS ALLIKMAA, Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi kantsler:

Muusikanõukogul on palju ülesandeid, mille delegerivad nõukogule inimesed, kes on selle moodustanud. Küllap iga ühiskondlik organisatsioon võtab endale

alati veel täiendavaid kohustusi. Kultuuriministeeriumi vaatevinklist on tegemist ühe partneriga, kellega me saame paljusid muusikat puudutavaid teemasid läbi arutada, nõu küsida. Ma hindan väga seda, et riigil ehk kultuuriministeeriumil on välja kujunenud partnerite süsteem: spordis Spordi Keskliit, teatri alal teatriliit. Muusikas oleme partneriks valinud muusikanõukogu, seega on meil alati keegi, kellega otsused, eelisted või valikud läbi arutada. EMN on seda rolli täitnud – vahel aidanud, vahel oleme ka emotsioneerinud, vahel vaieldud, aga põhimõtteliselt on sellest koostööst abi olnud.

EMNi suurima saavutusena viimasel ajal võiks nimetada seda, et nende nõul ja jõul on ilmuma hakanud muusikaajakiri – see on ühes valdkonnas päris suur saavutus, see pole asi, mis mahuks igapäevase tegevuse raamidesse. Vaieldamatult on kultuurimaastikul tulu tõusnud ka nende käivitatud kirjastamisprojektist.

Muusikanõukogu aadressil on ju olnud ka kriitikat, mis peamiselt taandub sellele, kas EMN ikka on kogu muusika- maastikku esindav organisatsioon ja kas ministeerium on valinud õige partneri. EMN peaks oma volituste ulatust täpsustama – kui suurt osa muusikaringkondadest nad praegu tegelikult esindavad. EMNi mandaat või volitus vajaks lähiajal väga selget ülevaatamist või paikapane- mist, sest ka meie peame oma sotsiaalse partneri tausta ja volitusi täpselt teadma. Kuna kriitikat on õhus olnud, siis ühel hetkel me oleme paratamatult sunnitud ütleva: sõbrad, palun tõestage oma volitusi. Parem on, kui organisatsioon seda ise teeb, see on isegi kohustus, anda aeg- ajalt ülevaade või kinnitus selle kohta, et nad ühte või teist valdkonda selgelt esin- davad.

Sellele, kui avarad on muusika- nõukogu tegevuse piirid, annavad vastuse needsamad allorganisatsioonid, laiema muusikaringkonnad, kes on teatud küsimused muusikanõukogule lahenda- miseks delegeerinud. Tegevuse ulatus võiks olla võimalikult lai, EMN võiks esindada hästi laia muusikaavalikkust. Julgen isegi arvata, et EMN võiks man- daadi saada ka näiteks estraadi poole pealt. Seda lihtsam oleks ju kultuurimi- nisteeriumil, sest siis oleks meil partner, kellelt kogu muusika skaala ulatuses nõu küsida, kellega konsulteerida, dialogi

*“EMNi kompetents?
Tahaksime sõna sekka
öelda kõigis küsimustes,
mis puudutavad Eesti
muusikaelu kui tervikut ja
selle käekäiku.”*

Peep Lassmann

pidada. Siis oleks ka vähem konflikte. See, et ka heliloojate liit kuulub nõuko- gusse, annab EMNile n-õ representatiiv- sust juurde.

Iga organisatsioon on elujõuline, kui ta suudab olla kõigile avatud ja seletada, millega ta tegeleb, mis on tema eesmärgid, algatused. Ühelt poolt tuleks käituda avatud organisatsioonina, aga see ei tähenda veel, et võtame kõik oma tiiva alla vastu. Avatus tähendab ka soovi posi- tiivsete aktsioonide kaudu oma liikmeskonda, st inimeste hulka, kes nõukogu usaldavad ja sellele oma man- daadi annavad, laiendada, ja seda saab tõesti teha n-õ afišeerimise, teisisõnu PR- tegevuse kaudu.

OLAV EHALA, Eesti Heliloojate Liidu esimees:

Muusikanõukogu senine suurim saavutus on uus muusikaajakiri.

TOOMAS SIITAN, muusikateadlane, EMNi juhatuse liige:

Muusikanõukogu nähtavaim ülesanne on suunata ja kujundada poliitika seda osa, mis otseselt puutub muusikuisse ja muusikasse. Varjul on küllap olulisemgi: luua hoiakuid. Need kaks on otsesemalt seotud. Kuna süvakultuur eeldab välti- matult riiklikku toetust, siis taandub suur osa kultuuripoliitikast raha jagamisele. Siin võib saada määravaks, kui võrd otsustajad valdkonda mõistavad. Mitte teoreetiliselt, vaid isiklikult ja vahetult.

Muusikuid teeb kadedaks spordi ja sportlaste suurejooneline riiklik rahasta- mine (sportlased ise pole mõistagi rahul): võrreldes muusikaga lausa uskumatud noorteprojektid, kolmanda sektori (st peamiselt seltsitegevuse) rikkalik finantseerimine, mis muusika valdkonnas on täna nullilähedane, jpm. Põhjus võib olla lihtne: inimestel on isiklik kogemus

sellest, mida talle annab suusatamine, ujumine või pallimäng, sügavam muusikakogemus on aga tihti vaid põgus. Seepärast suhtutakse süvamuusikuisse kui veidraste vähemusgruppi, kelle olemas- olu on kultuurimaailmas kombeks küll sallida, aga kelle tegemistest sügavamalt aru ei saada.

Kogemuse vahendamine on muu- sikute asi. Muusikanõukogu peab aga aitama luua vaimset tausta (mõistmist) ja praktilisi tingimusi.

PEETER SAUL, dirigent:

Tean vähe, mis on EMNi funktsioonid. Peep Lassmanni hindan väga kõrgelt, tema isiksusse ja eruditsiooni usun sada protsenti. EMNi tegevusest võiks kirjutada mõnes suures ajalehes.

EMN võiks hoolitseda selle eest, et teaksime tippmuusikutest või nendest, kes teel tippu, sama palju nagu sportlas- test. Me saame ajalehest teada, kui palju löi Oper värvavaid, aga mitte sellest, et eesti professionaalses muusikas on mär- gata suurt tõusu: terve plejaad noori tugevaid klaverimängijaid, andekaid noori dirigente. Või näiteks, kui Jüri Alperden juhatab orkestrit, teeb ta seda nii hästi, et mul jooksevad jüdinad üle selja. Samuti on Estonia orkester teinud suure hüppe Paul Mägi käe all.

Võib-olla saaks EMN teha midagi selleks, et muusikute töö saaks vääriliselt tasustatud. Mida teevad paljud kõrgepal- galised ametnikud rohkem või vähemini kui üks orkestrand? Mis saaks, kui orkestrandid võtaksid proovidest sama vähe osa, nagu näeme tihti riigikogu saa- list? Muusik on terve lapsepõlve elukut- sele ohverdanud ja mõelge, kui palju näeb päeval proovis ja õhtul etendusel mängiv muusik üldse päevavalgust?!

AIVAR MÄE, Eesti Kontserdi direktor:

EMNi senine suurim saavutus on uus muusikaajakiri. Nõukogu võiks kirjas- tamisrahade jagamise kõrval rohkem tegelda globaalsete küsimustega, nagu näiteks muusikaharidus – keda ja milleks me ette valmistame, millistes muusika valdkondades on meil puudujäägid, mil- lise instrumendi valdajaid oleks rohkem vaja jne. Kas me vajame RAMi, Hortust, oratooriumikoori? EMNi ülesanne võiks olla Eesti muusikaelu kui terviku juh- timine.

IVARI ILJA, *pianist:*
Palju õnne!

KADRI LEIVATEGIJA, *Heino Elleri
nimelise Tartu Muusikakooli direktor,
EMNi juhatuse liige:*

Minu arvates on oluline, et EMN algatas Eesti Interpreetide Liidu loomise ja toetab muusikaalaste trükiste väljaandmist. Praegu on kindlasti ülioluline muusikaajakirja tekkimine. Festivalide ühingu loomise algatus tuli samuti EMNilt. EMNi kaudu peaksid probleemid jõudma kõigi muusikuteni leidmaks neile lahendus ning et iga muusik teaks, et EMN saab seejuures aidata. Samuti on EMN oluline vahendaja muusikute ja riigi vahel.

Nõukogu peaks leidma väljundeid, mis aitaksid lahendada muusikahariduse probleeme, leidma võimalusi orkestrite, ansamblike, väikeste kontserdiorganisatsioonide viimiseks rahvusvahelisele tasandile. Probleemid on teadvustatud, nüüd on käes aeg lahenduste leidmiseks.

Usun, et EMNi tegevuse piirid on avarad, aga õigete lahendusteni jõudmine tähendab pikki läbirääkimisi ja kompromisside tegemist, nähtavate tulemusteni jõutakse võib-olla alles aasta-paari pärast. Loodetavasti suudab EMN jääda alati objektiivseks, püüdes kaitsta eesti muusikakultuuri järjepidevust selle kõigis vormides.

IVO LINNA, *muusik:*

Tean, et Eesti Muusikanõukogu on olemas, ja kindlasti teeb see tänuväärset tööd. Aga minu enda muusikuelu on selline, et ma "ametlike" muusikainstitutsioonidega eriti kokku ei puutu, ainult autorite ühingu.

ANDRES SIITAN, *ERSO direktor, EMNi juhatuse liige:*

Olulisimad saavutused on seni olnud koostöölepe sõlmimine kultuuriministeeriumiga, Eesti muusikaelu tutvustavate väljaannete üllitamine ning eriti uue muusikaajakirja asutamine.

Tingimata peaks diskussioon kultuuriministeeriumiga muusikapoliitika küsimustes tihenema/tõhustuma ning ilmselt tuleb julgustada ka EMNi juhatust oma liikmete kaudu rohkem tõstatama esindamata asutusi ning organisatsioone puudutavaid küsimusi.

Pean EMNi veel suhteliselt nooreks organisatsiooniks, olulisemad tulemused

EMNi asepresident Toomas Siitan on muusikaajaloolane, dirigent ja üks Haapsalu vanamuusikafestivali hingli.

FOTO ARVO TARMULA

on saavutatud alles viimastel tegevusaastatel. Aja jooksul on rahvuslike muusikanõukogude roll eri maades kujunenud väga erinevaks. Milliseks see Eestis kujuneb, on võib-olla isegi raske veel öelda – igal juhul aga ei peaks ükski muusikat puudutav tähtis kultuuripoliitiline otsus sündima ilma EMNi kaasaraäkimiseta.

TIIA TEDER, *Klassikaraadio direktress:*

Kuna EMN on Rahvusvahelise Muusikanõukogu allorganisatsioon, siis järeldan, et tal on samad ülesanded, mis katusorganisatsioonil. Näiteks on IMC üks funktsioone tutvustada kõigi maailma rahvaste muusikakultuuri, millega Eestis pole tegeldud. EMN on käsitlenud oma rolli lokaalsena ja keskendunud kultuuripoliitikale. EMN tegutseb nagu muusikaministeerium: on pühendunud institutsioonidele ja muusikale määratud riikliku ressursi ümberjagamisele.

EMNi juhatust teeb palju tööd, aga saavutustest ei ole eriti head ülevaadet ka selle liikmetel, rääkimata laiemast üldsusest. Näiteks on muusikanõukogu korduvalt pöördunud ringhäälingunõukogu

“Ma näen EMNi rolli eelkõige Eesti muusikaelu niisuguste tahkude korraldamises, millega ükski organisatsioon üksi võib-olla hakkama ei saa.”

Andres Uibo

poole ja tunneb huvi Klassikaraadio olukorra vastu. Mõne aasta eest tunduski EMNi põhiline probleemikolmik olevat Eesti Raadio, Eesti Kontsert ja Eesti Televisioon. Viimastel aastatel on tegeldud ka laiemate küsimustega, nagu muusikaharidus, festivalide korraldamine ja ajakirjandus. Silmaga nähtav tulemus on tore muusikaajakiri. Just ajakiri tundub hakkavat täitma muusikanõukogu mitmekesiseid funktsioone. Samas on kahju, kui TMK seetõttu ilmutumise lõpetab.

EMN võiks algatada positiivseid, üldsele muusikat propageerivaid projekte, toetada noori andeid ja muusikakultuuri kogu tema rikkuses. Praegu ei mahu isegi džäss ja rahvamuusika EMNi vaatevälja.

Muusikanõukogu nõustab jõuliselt kultuuriministrit kõigis muusikaalastes küsimustes. Teada olevalt on EMNi juhatuse jagada muusikatrikiste toetusrahad. Eraldisi üle vaadates torkab silma, et vastupidiselt heale toonile toetatakse regulaarselt komisjoni liikmetega seotud projekte, mõned väljaanded saavad korduvalt raha ning pole ikka veel valmis. Ma loodan, et EMN loobub pürgimast muusikaministeeriumiks ja naaseb organisatsiooni rajanud Leo Normeti aegsete muusikalis-oikumeeniliste põhimõtete juurde.

MARJE LOHUARU, *pianist, Eesti Interpreetide Liidu esimees, EMNi juhatuse liige:*

Muusikanõukogu tegevus on kindlasti aidanud kujundada terviklikku ettekuju-tust muusika osatähtsusest kultuuri üldises arenguprotsessis. Samuti on nende aastate vältel süvenenud veendumus, et igasuguse eduka rahvusvahelise suhtluse alus on ikkagi hästi toimiv omavaheline koostöö.

Olulisena nimetaksin Rahvusvahelise Muusikanõukogu toetust ja abi kultuuri-korralduse eriala magistriõppe käivitamisel EMAs. Programmi ettevalmistamine ja alustamine toimus UNESCO osalus-programmi raames. Seega on EMNil aatud lausa piiramatud võimalused rahvusvahelises koostöös osalemiseks. Eespool nimetatud projekt oma väga erinevate finantseerimisallikatega on hea näide just valdkondadevahelisest koostööst.

EMN on oma 10 tegutsemisaastaga palju saavutanud, aga arenguruumi on veel küllalt – nii Eestis kui ka rahvusvahelises ulatuses.

MARE PÕLDMÄE, *muusikateadlane, Eesti Muusika Infokeskuse juhataja*: Arvan, et EMNil tuleks lähiajal läbi vaadata põhikiri. Seda üksikliikmete seisukohalt. Vahepeal on tekkinud interpreetide liit ning tänu sellele peaks nüüd olema n-ö katusorganisatsioon igal muusikul.

Praegu on EMNis piltlikult selline olukord, kus iga laulja hää on võrdne rahvusooperi kui kollektiivi häälega (teatraale on EMNi üksikliikmete hulgas üllatavalt palju).

ANDRES MUSTONEN, *muusik*: Minu pea on täis oma ideid. Ei leia endas kohta ega aega organisatsioonides või klubides osalemiseks.

ANDRES UIBO, *organist, EMNi juhatuse liige*:

Ma näen EMNi rolli eelkõige Eesti muusikaelu niisuguste tahkude korraldamises, millega ükski organisatsioon üksi võib-olla hakkama ei saa. Näitena võiks tuua mulle väga lähedase mõtte mittetulundusühingute finantseerimisest. Need teevad tohutut tööd, aga meil

“EMN peaks oma volituste ulatust täpsustama – kui suurt osa muusikaringkondadest nad praegu tegelikult esindavad.”

Margus Allikmaa

mõeldakse nii, nagu peaks muusik seda tegema oma taskust ja riigi roll on ainult seda tunnustada. Kuid ainult fanatismist on raske tegutseda.

Ma näen muusikanõukogu natuke ka survegrupina. Eks surve avaldajaid kultuuriministeeriumile ole palju. Sportlased on seda teinud eriti aktiivselt ja tulemus on ka näha, vaadates, kuidas neid finantseeritakse.

Ära on tehtud palju olulisi asju, muusikaajakirja tekkimine on neist kindlasti üks tähtsamaid, muidugi tuleb mainida ka kirjastustegevuse toetamist.

EMN peaks minu arvates jõulisemalt tegutsema. Mul endal on väga südamel,

et EMN oma tegevust praegusest rohkem avalikustaks. Liikmeskond peaks ka üldkoosolekute-vahelisel ajal teadma, millega juhatus parajasti tegeleb.

Ma ise näen vaeva, et vokaalsümfooniilisi suurvorme ette kanda, aga oratooriumikoori ei ole. Kunagi sai kõiki suurvorme esitada oma jõududega, aga kui meil praegu Läti Latvijat ei oleks, ei saakski me oratooriume ette kanda. Oleme vist ainuke Euroopa riik, kus ei saa suurvorme ainult oma muusikutega esitada, võime sellega Guinnessi rekordite raamatusse sattuda. Meil tahakse tänuväärt asju, näiteks kavandatakse Ernesaksa mälestussammast lauluväljakule. Mul tuleb tahtmine püstitada sinna mälestussammast eesti professionaalsele koorikultuurile.

EMN peaks nii meie klassika kui ka nüüdismuusika propageerimisel palju rohkem tegema. Võib-olla on vaja vastu võtta mingi poliitiline otsus, et EMN saaks olla võrdväärne partner oma venasorganisatsioonidega teistes riikides, kus riiklik finantseerimine on tõesti muljet avaldav.

EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR

06. juuni kell 19.00 Tallinna Rootsi-Mihkli kirikus

07. juuni kell 19.00 Viljandi Jaani kirikus

08. juuni kell 19.00 Rapla kirikus

EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR
DIRIGENT PAUL HILLIER

Tallinnas ja Raplas kaastegev

TALLINNA KAMMERORKESTER

Kavas:

Helena Tulve (esiettekanne)

*Sven-David Sandström,
Einojuhani Rautavaara, Peteris Vasks, Arvo Pärt,
Baldassare Galuppi, Giuseppe Sarti,
Dmitri Bortnjanski*

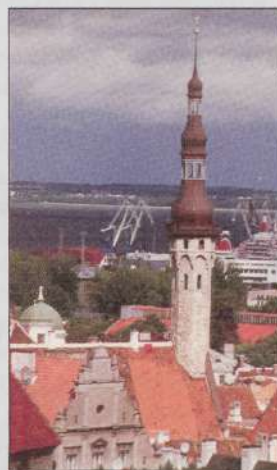
VANALINNA PÄEVAD RAEKOJA PLATSIL

6. juuni
kell 17 Keskaegne tants
ja muusika: Saltatores
Revalienses

7. juuni
kell 17 Noorte
Keelpillimängijate
Ansambel Vanalinnas

8. juuni
kell 15 Seto koor Sõsarõ
kell 18 Saksa Big Band
kell 20 Blues: K-Funky

9. juuni
kell 14 Sandviken BigBand
kell 18 Setu naiste koor Leiko
kell 20 Latiino: ansambel Cacao
kell 21 Discogrande: Politseiorkestri Big Band
kell 22 Leonard Bernsteini "West Side Story":
Eesti Kaitseväge Orkester, dirigent Peeter Saan,
solistid Julia Botvina, Oliver Kuusik jt

Arvo Pärt. *Rezeption und Wirkung seiner Musik. Vorträge des Wuppertaler Symposiums 1999.* Herausgegeben von Oliver Kautny. – Osnabrück: epOs Music, 2001. 76 lk.

Eesti Muusikaakadeemia raamatukogus on uus raamat Arvo Pärdist, täpsemalt – trüki ettekannetest Pärdi retseptiooni ja tema muusika mõju käsitleval sümposiumil Wuppertalis 1999. aastal. Trüki toimetaja Oliver Kautny sissejuhatuse juhtmõtetena leiame tagakaanelt: “Vaevalt saab mis tahes Pärdi-uurimus mööda minna tema muusika kauakestvast mõjust kuulajale, teoste nüüdismuusika kohta tavatust vastukajast. Olgugi esteetilised hinnangud Arvo Pärdi kohta vastuolulised, vaieldamatuks jääb tema muusika fenomenaalne retseptioon. Just suutlikkus polariseerida muusikateadust ja muusikakriitikat, heliloojaid ja kuulajaid, tõendab selle mõjujõudu.”

Oliver Kautny on Wuppertali Ülikooli doktorant, kes 2000. aastal viibis peaaegu pool aastat Eestis, täiendades end seoses Pärdi-teemalise tööga EMA juures.

Kogumiku teiste, märksa vanemate autorite kohta trükises andmed puuduvad ja on lisatud siin. Kõik kolm on Saksamaa erinevate muusikakõrgkoolide professorid.

Detlef Gojowy Hamburgist on slavist ja Ida-Euroopa spetsialist, muu hulgas kirjutanud raamatu Šostakovištš. Gojowy *Arvo Pärt im sowjetischen Umfeld* (“Arvo Pärt nõukogulikus ümbruses”) kirjeldab asjatundlikult muusikaelu ja poliitikat Venemaal alates 1920. aastatest. Pärdi retseptioonist Venemaal on juttu, kuid Eesti tausta erinevusi autor ei tunne.

See-eest on Gojowy ainsana kirjan-duse loetelus ka üks Eesti väljaanne: “Pärt, Arvo.: Selbstaussagen. In: Trükikoda Ühiselu, Tallinn, Tell 84, I 1977”. – Pärdi ütlused kogumikust pealkirjaga “Trükikoda Ühiselu” – ??? – Võimalik, et tegu on lehega mõnest esimeste *tintinnabuli*-aastate kontserdikavast, paaris neist trükiti tsaate Pärdi nn töövihikutest.

Brunhilde Sonntag on helilooja ja muusikaloolane, muusikateaduse ja kompositsiooni professor Wuppertali Ülikoolis. Tema *Das Problem der Zeit in der Tintinnabuli-Musik Arvo Pärts* (“Aja

Arvo Pärt
aastal 1978.
FOTO KALJU SUUR

LIBER

Pärdi-uuringutest Saksamaal

MERIKE VAITMAA

probleem Arvo Pärdi *tintinnabuli*-muusikas”) on naudinguga loetav essee, milles vaadeldakse Pärdi muusikat ja seisukohti kristlike ajateooriate valguses alates Augustinusest (354–430).

Peter W. Schatt (München) – *Assimilationen und Widerstand. Musikpädagogische Perspektiven zum Werk Arvo Pärts* (“Assimileerumine ja vastupanu. Arvo Pärdi looming muusikapedagoogilisest vaatepunktist”) – käsitleb pealkirja mõistepaari dialektikast lähtuvalt muu hulgas muusikakriitika stereotüüpe, leides, et Pärdi muusikat ei tuleks lihtsustavalt, ennatlikult klassifitseerida (postmodernseks või uuslihtsaks vms).

Oliver Kautny *Arvo Pärts Passio und Johann Sebastian Bachs Johannespassion – rezeptionsästhetische Perspektiven* esitab enne Pärdi ja Bachi passiooni võrdlust retseptiooniestetika kesksed seisukohad. Autori järeldustest: Bachi passioonis leiab vastuvõtja omaenda reaalsuse ja see puudutab teda, Pärdi passioon aga võimaldab tal pingelisest reaalsusest distantseeruda – ja selle üle järele mõelda.

Praeguseks on Oliver Kautny doktoritöö *Arvo Pärt – Rezeptionsgeschichte* (“Arvo Pärt – retseptiooni lugu”) kaits-tud (*cum laude*) ja trükist ilmumas. Seda tasub huviga oodata.

Tubin

Muusikafestival

ja tema aeg

L 8. VI kell 15 Estonia kontserdisaal
Festivali avamine

P 9. VI kell 18 Estonia kontserdisaal
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Solist Wendy Waller (sopran, USA)
Dirigent Arvo Volmer

E 10. VI kell 19 Tartu Ülikooli Ajaloomuuseum
T 11. VI kell 19 Tallinna raekoda
Pille Lill (sopran), Marje Lohuaru (klaver)

N 13. VI kell 19 Estonia kontserdisaal
Tallinna Kammerorkester
Solist Marko Ylönen (tšello, Soome)
Dirigent Juha Kangas (Soome)

R 14. VI kell 19 Estonia kontserdisaal
Cristina Ortiz (klaver, Inglismaa)

L 15. VI kell 19 Estonia kontserdisaal
Kalle Randalu (klaver), Ave Nieler (klaver),
Miho Uchida (klaver), David Vaiman (klaver)

P 16. VI kell 18 Estonia kontserdisaal
Peterburi Filharmoonikud
Aleksander Šilo (kontrabass)
Dirigent Nikolai Aleksejev

P 16. VI kell 16 Alatskivi loss

E 17. VI kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Filharmoonia Kammerkoor
Dirigent Paul Hillier

T 18. VI kell 19 Estonia kontserdisaal
Peeter Laul (klaver, Venemaa)

K 19. VI kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Solist Vardo Rumessen (klaver)
Dirigent Paavo Järvi

Tallinn, Tartu, Alatskivi
Kunstiline juht Vardo Rumessen

8.–19. juuni 2002

 EESTI KONTSERT

E · R · S · O

E E S T I
M U U S I K A A K A D E E M I A

Eesti Muusikaakadeemia kontserdid juunis 2002

R 2. juuni kell 12 EMA orelisaal
orelitund – Andres Uibo
otseülekanne Klassikaraadios

E 3. juuni kell 18 EMA kammersaal
magistrikontsert
Ebe Müntel, klaver
kavas Beethoven, Chopin

K 5. juuni kell 18 EMA kammersaal
magistrikontsert
Diana Gromova, klaver
kavas Bach, Haydn, Chopin, Prokofjev

N 6. juuni kell 18 EMA kammersaal
magistrikontsert
Raivo Vainula, bariton
klaveril Merike Käver
kavas Mozart, Verdi, Tamberg

R 7. juuni kell 18 EMA kammersaal
magistrikontsert
Eve-Riina Rannik, klaver (saateklass)
kaastegevad Aile Asszonyi, Eda Zahharov
kavas romansid ja ooperiaariad

L 22. juuni kell 18 Estonia kontserdisaal
EMA lõpetajate kontsertaktus

Info tel 6675 758

Kontsertidele sissepääs tasuta

MEDITATSIOON

Teemapuudutusi Nikolai Aleksejeviga

Pakun need Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigendi mõtted lugemiseks otsekõnena, kuid resümeerituna, jättes välja meievahelise dialoogi ning mitmed huvitavad kõrvalekalded, mis nõudnuksid märksa suuremat ruumi. Niisiis:

Kodust, koolist, kujunemisest

Olen mitmendat põlve peterburilane, juba vanavanemad sündisid Neevalinas. Vanaisa oli kõrgem raudteeametnik, isagi töötas eluaeg depoos, kuid ainult sepana, sest temal tuli alustada blokaadi päevil 13-aastaselt ja läks nii, et ta jäigi põhjalikuma hariduseta. Suurkujuks oli vanaisa, silmapaistev harrastusfotograaf ja -draamanäitleja ning ooperifanaatik. Tal oli terve virm klaviire, millest ta tavatses jälgida ooperite raadioülekan- deid. Tema viiski muusika juurde kõige- pealt minu seitse aastat vanema venna, kes alustas viiuliga, konservatooriumi aga lõpetas kontrabassiga. Ju olid viiu- likääksud koduste kõrvad nõnda ära vae- vanud, et mind saadeti hoopis Lenin- gradi Koorikapelli juures tegutsevasse koorikooli.

See kool on esimene omataoline Vene üldse, eelkäijana alustasid 12 laulvat diakonit juba Peeter I päevil. Hiljem sei- sid poiste ees isegi Glinka ja Balakirev! Sellest kasvas välja omamoodi muusika- kool, kus hääle murdmud mehepojad said edasi õppida mõnda pilli ja liituda õu- konnaorkestriga. Koorikapelli alguseks loetakse aastat 1859, kool muudeti küm- neaastaseks ja sealt sai ka üldhariduse. Nõukogude ajal hakati selles 7. klassist alates õpetama ka koorijuhtimist. Sageli nägime sümfooniakontsertidel esinedes enda ees suuri dirigente – Kondrašin, Rabinovitš, Bogdanovit jt.

Meie koolist viis otsetee konservatooriumi ja päris paljudest saidki orkestri- juhid: Kitajenko, Martõnov, Tšistjakov... Põhi oli sedavõrd tugev, et saime tuden- gitena kohe õiguse ka töötada. Oma tähtsaimaks õpetajaks peangi Jelena Lopatinat koorikoolist. Tema ei piir- dunud õpetusega tundides, vaid viis kontsertidele ja kuhu kõik veel, me isegi puhkasime koos. Mõtlen praegu imetlusega, kui palju aega pühendasid toonased pedagoogid õpilastele – prae- gused ei anna enam endast nii palju. Kes näiteks sundis Lopatinat võtma mind korduvalt kaasa Suhhumi? Me ei lesinud ainult plaažil, vaid mängisime neljal

käel Haydni ja teisi. Suhhumi kogunes suviti üldse palju intelligente üle terve maa, rajagi tagant, ja polnud haruldane, kui meie kõrval füüsikadoktorid midagi prantsuse keeles arutasid. Vaat niisugune kliima valitses minu nooruses!

Järgmine õpetaja oli mul prof Avinir Mihhailov, suurepärane koorijuht, Maria teatri koori kunstiline juht ja konservatooriumi koorijuhtimise kateedri juhataja. Samad sõnad: tunnitöö kõrval jalutasime sageli Pavlovski pargis hoopis kirjandusest rääkides, käisime Ermitaažis, ja ka see kõik oli üks vaimse küpsetamise ülikool. Õppisin koori- ja orkestrijuhtimist üheaegselt, seega mõlemat alates aastast 1976, ja jällegi mul vedas: olid Arvüds ja Maris Jansons – nad olidki sageli mõlemad klassis. Klassis olid koos ka kõik nende õpilased, peale selle käisime jälgimas Mussini, Fedotovi, Dmitrijevi jt tunde. See oli suisa printsii, nii õppisime ka üksteise pealt. Leningradi dirigeerimiskool oli, vähemalt tol ajal, Moskva omast tugevam. Ja kaks korda nädalas seisis igäüks meist kooli professionaalidest koosneva orkestri ees, seda esimesest kursusest peale. Kaaslastest sain eriti lähedaseks Peeter Liljega, jälgisime ja toetasime vastastikku teineteist alata. Peeter see oligi, kes mind esimest korda 1983. aastal ERSO ette kutsus.

Õpetamisest veel seda, et läheneti individuaalselt, arendati igähele sobivaid väljendusvahendeid ja tehnikat. Rangeid kaanoneid ei olnud. Arvüdsile oli omasem tegelda stiiliküsimustega (näiteks Haydni ja Beethoveni või Beethoveni ja Šostakovitši erinevused jne). Esimesse tundi uue tööga mindi tingimata juba oma nägemusega teosest, kohe algasid kohendamised. Paar tundi rassiti koos kahe kontsertmeistriga, seejärel mindi orkestri ette. Oma nägemus oli oodatud, ei tabatud näha tuntud ettekamete mõjusid (enamasti polnud neid kusagilt võtta, plaate liikus vähe). Praegu pole ma veendunud, et see oli ainuõige tee, eriti nüüd, kui informatsioon nõnda vilkalt ja laialt liigub. Muide, juba Nikolai Malko soovitas õpingutes kasutada gram-mofoniplaate – omal ajal ainukesena! Ise aga oli suur esmaesitaja! Peterburi Filharmoonias on talle Stravinski ja Šostakovitši partituure 1924. aastast märkga: “N. Malko esmaesitus.” Malko on Peterburi dirigeerimiskunsti hiiglane, au sees siiani Skandinaaviast Austraaliani.

Veel kujundajatest, dirigenditööst
Isiklikult kogetud hiiglane oli muidugi Jevgeni Mravinski. Väga range, mitte midagi liigset, akadeemiline; esmatähtis – muusika ja ainult muusika! See ongi Peterburi dirigeerimisstiil. Moskva kool oli välisem. Mis puutub akademismi, siis minul on sellest raske rääkida, kuna ma muud ei tunne, see on minu kasvatus. Linn ise on juba niisugune. Muidugi toodi meile sinna ohtralt muudki kuulda-näha. Esimese hääminguga kostitas 1973. aastal San Francisco orkester noore Ozavaga – hoopis teistsugune plastika ja kvaliteet, muusikagi: Berliozi “Fantastiline sümfoonia” ja Ives’i Neljas. Ridamisi käisid New Yorgi Sümfoonikud ja teised rajatagused. Neil olid alati muljekad juhid, ent Ozava jäi ületamatuks. Juba tollal, mis siis veel nüüd – dirigendi küps aeg algab ju viiekümneselt! Äsja rääkisin ühe noore dirigendiga Viinis, Temirkanov olevat teda noominud liiga tõsiraske kava pärast, aga nõustuda tuleb ikkagi selle noore mehe piirgimisega, sest proovima peab ja kust need kogemused siis korjatakse! See elukute käteb endas teadmiste, oskuste ja kogemuste summat. Ja kahtlemata veel midagi seletamatut. Leidub, jah, selliseid, kes peavad orkestri ees pikki loenguid; on teisi, kes tulevad, tõstavad käed ja muusika ärkab ühegi sõnata.

On õnn hingata orkestriga koos, aga kui seda teeb selja taga ka publik, tunned seda otsemaid. Aplaus olgu siis kui maruline tahes, see voogab sinust üle, mööda. Tegelikult ei tunne siis enam midagi, kõik jääb helidesse maha ja energia on viimseni otsas. Pärast õnnestunud õhtut tuleb uni kergelt, hommikul ärkan erakordselt puhanuna ja värskena. Proov väsitab

Ja ees on mul pööraselt palju, usun, et kogu muusika väärtliteratuuri ei suuda ükski mees elu jooksul läbi juhatada.

mõistagi rohkem siis, kui miski ei laabu, kuid pahameele väljaprahatamisest olen hoidunud. Eriti pole pidureid vaja olnudki, kärsitus võib tulla vaid pika “tutvuse” järel, kui oled harjunud soovitud pil-limeestelt kiiresti kätte saama. Igal juhul on tark pilk endasse heita ja küsida, miks sa ei oska end kolleegidele selgeks teha? Nad ju soovivad sinust aru saada.

Teie Neeme Järvi on üks isemoodi võlur. Olete siin rääkinud, et ta vaimus-tub kõigest, mida parasjagu juhatab? Nii peabki, sest tahes-tahmata tuleb ette olukordi, mil ei saa mõnest ettepanekust või aukohustusest kõrvale põigelda. Siis pead nii endale kui ka orkestrile sisendama, et vähemalt sel nädalal on tegu tõepoolest väärtusi sisaldava looga. Minul on seda juhtunud uue muusikaga, ja mulle tundub üldse, et praeguse aja sümfooniline muusika ei ole kirjutatud sümfooniaorkestrile, need on sageli lihtsalt palad ega ole täidetud sügavate mõtisklustega. Minu jaoks lõpeb sümfo-nismi kuldaeg Šostakovitšiga. Jaa, hiljem on kirjutatud suurepäraselt kammerlikku orkestrimuusikat, kuid nimetusest hooli-mata pole need sümfooniad. Nagu too äsja Viinis tehtud austerlase Kühri seitsmeosaline lugu, mis oli nii hõre ja sisult marginaalne, et mind selle ette küll vaja polnuks, ta võinuks ise flötistile näidata, millal tühja torusse puhuda. Nüüdismuusika nõuab dirigendilt sageli vaid ansambli koos hoidmist ja kulminat-sioonide markeerimist. Ma ei kritiseeri, mul on lihtsalt kahju. Ja veel – väga paljud, sealjuures anderikkad heliloojad ei kirjuta üldse enam orkestrile. Ma ei tea, miks. Ei kirjutata enam inimesest, nagu varem. Isegi Schönberg oma koolkonnaga ei kirjutanud nõnda for-maalselt, nagu mõned heliloojad nüüd. Muide, et mõista hilist Schönbergi, peab tundma varast Schönbergi.

Rahvuslusest, meist ka

Vene dirigentidelt oodatakse maailmas miskipärast ikka vene helitöid, ma ei pea seda õigeks. Ju ei ole ma kitsas tähendus-es rahvuslane. Enamgi veel – muusik ei tohi olla rahvuslane, see oleks enese pime ahendamine, muusika on ju üld-inimlik nähe (Šostakovitš, Beethoven, Bach, Mahler!). Kõik suured, kuulugu nad mis tahes kultuurisfääri, ulatuvad oma eripäras rahvuspiiridest üle, rääki-mata interpretidest. Ja kui mind kutsu-takse Viini (räägin Viinist hetkel nii palju

FOTOD HARRI ROSPU

sellepärast, et tulin just sealt) Haydnit esitama, siis järelikult ollakse seal huvi-
tatud minu "venelikust", so peterburi-
likust lähenemisest teosele, mida auster-
lased tunnevad igast taktist; kui ma
nende jaoks "valesti" kõlaksin, ei kutsu-
taks ju enam!

Iseasi on eksootilist muusikat kuula-
jana vastu võtta, see huvitab mind alati,
aga mitte siivitsi ja palju korruga. Me
oleme siiski Õhtumaa kultuurisfääris.
Selles julgen end tõesti pidada kosmopo-
liidiks, kes ei eelista etniliste tunnuste
põhjal üht teisele. Eesti heliloojad pole
minu jaoks juba ammu põhimõtteliselt
võõrad, pealegi tean, et teie vanema
põlvkonna juuri kasteti samuti Peterburi
Konservatooriumis. Ei ole Tobiase "sak-
sapärasuski" vist mitte päris saksapärane,
pealegi kätkes omaaegne Peterburi tükati
rohkem germaani mentaliteeti, kui sellest
räägitakse. Peeter lõi selle linna ikkagi
euroopalikuks, sestap euroopalik kultuur-
gi seal õitsele puhkes. N Liidus avati ka
mitu konservatooriumi, näiteks Ulja-
novskis ja Astrahanis, kuid kultuurilisele
tühermaale asutatud koolid viirelevad
siiaamaani. Üldse leian, et iga perifeerne
väärne anne tuleks suunata õppima muusi-
ka metropolidesse, olgu nendeks Peter-

buri, Pariis, Salzburg või näiteks London.

Hea on tõdeda, et Eesti pole muu-
sikas mingi ääremaa, kannab ise ja on
ümbrisetud kultuurihoovustest, tunnen
end siin suurepäraselt. Uljanovskis armas-
tasime orkestriga teineteist vägagi, ometi
ei leidnud ühist keelt ja ma piinlesin seal
kolm aastat – läks kava kuidas läks, kõik
olid aiva rahul! Siin mind mõistetakse,
oleme muusikas lähedased. Muide, on
küsitud, kas ma kahetsen Moskva Suurest
Teatrist eemalejäämist? Ei, sekunditki
mitte, sest esimese külalisdirendina saan
seal eelolevast hooajast niigi balleti-
etendusi juhatada, teiseks olen siiski
eeskätt sümfooniaorkestri dirigent ja see
on mulle võrratult tähtsam.

Ja ees on mul pööraselt palju, usun,
et kogu muusika väärtliteratuuri ei
suuda ükski mees elu jooksul läbi juhata-
da. Olen alles avastamiste teel ja veel
kaugel sellest, et mõne konkreetse teose
tuntud kontseptsioonile alternatiivi esita-
da; praegu ikka avastan enda jaoks ilm-
selt veel seda, mis koriifeedel läbitud.
Olen alles 46-aastane, võib-olla jõuan
10–15 aasta pärast tasandile, kust veen-
dunumalt edasi astuda. Või olemasolevas
end kindlamalt tunda. Praegu ei ole jul-
genud kätte võtta mitte veel kõiki

Šostakovitši sümfooniaid. Keerlen ümber
tema Neljateistkümnenda – ei söanda,
kuigi väga taban. Sinna on vaja ka kahte
geniaalset solisti, ebatüüpiline tulemus võr-
duks respektseerimatusega.

Kolmeteistkümnendat soovin tingimata
just siin teha, sest teil on olemas
suurepärase koor, millist pole ei Venes
ega kusagil mujal. RAM vapustas mind
Stravinski "Kuningas Oidipuses"
hingepõhjani – olen ka koorijuht ja tean,
mida räägin. Mind ei rahulda ettekandes
kompromissid, tulemus olgu vähemalt
95-protsendiline, sest 100-protsendilist ei
saavuta keegi mitte kunagi.

ERSOga on mul esimene hooaeg
nüüd seljataga, eesmärgid on täidetud,
olen rahul. Mul on tunne, et jõudsin
Brahmsi kaudu teineteisele tasapisi lähe-
male, aastast jäi meelde mitmeid tipp-
tulemusi. Rõõm, millise innuga orkest-
randid mängivad. Ja kuidas publik kuu-
lab. Ärge häbenege oma jahedust, teie
väljapeetus on targem mõnestki palavu-
sest! Ateenas kuulsin kord öeldavat: "Tä-
na oli andekas publik", tahan seda
Tallinnas korrata.

Vahendanud Ivalo Randalu

RETRO

Eesti muusikaelu 70 aastat tagasi

Juuni 1932

Konstantin Tüرنpu mälestussammas (autor Juhan Raudsepp), mis pärast Kopli kalmistu likvideerimist 1951. aastal seisis Tallinna Heakorralduse aiandis. Monument taasavati 1965. aastal helilooja kodutalus Kloogal.

FOTO TEATRI- JA MUUSIKAMUUSEUMI ARHIIVIST

■ 12. juunil avati Tallinnas Kopli kalmistul Konstantin Tüرنpu mälestussammas, mis meelitas kohale palju muusika- ja haridustegelasi. Avakõne pidas minister Jaan Tõnisson. Kohalolijaile avanes pilt graniidist mälestussambast, mis tuletas meelde orolit. Laulsid Tallinna Meestelaulu Seltsi, Revaler Liedertafeli, Niguliste Lauluseltsi ja Estonia Muusika Osakonna koorid.

■ Suvi on Eestimaa ikka olnud laulupidude aeg. Nii oli see ka 1932. aastal, kui laulupidu toimus Saaremaal. Hommikul äratasid Kuressaare rahva linna tornidest kostvad orkestrihelid, päeval kandsid Kuressaare Eesti Seltsi segakoor ja orkester ette Haydni oratooriumi "Loomine". Samal ajal algas lossiplatsil Saaremaa noorsoo päev. Pärast ühendkooride kontserti 9000 kuulaja ees oli õhtul Üle-eestilise Noorsoo Ühingu Kuressaare Osakonna ball tütarlaste gümnaasiumis, kus esinesid Jelgava üliõpilasorkester ja setu koor. Kuressaares käis külas ka Riia saksa meeskoor. Kontsert toimus kuursaalil ja puhastulu, 100 krooni, annetati linna kaunistamiseks. Ilmalikke ja vaimulikke laulupäevi toimus mujalgi: Põltsamaal, Varal, Rõuges, Väike-Maarjas, Amblas. Osavõtt oli kõikjal väga elav.

■ Tampere meeskoor Soomest Elias

Kyanderi juhatusel oli pikemal kontserdireisil Eestimaa. Kuna koorijuht oli vilunud lauluõpetaja, paistis koor silma ühtlase laulmisviisi ja häälevärvinguga. Erilist tähelepanu äratas kontsert Tallinnas Piritas kloostris varemetes. Lugupidamisest kontserdipaiga vastu oli kava erakordselt tõsine ja selle esitus ülikaunis. Hoogsate ja uuemate koorilauludega esineti vabaõhukontserdil Harjumäel ning Narva-Jõesuus, Rakveres, Valgas, Võrus, Petseris, Tartus jm.

■ 27. juunil olid koos Eestimaa kõstrid ja organistid. Otsustati korraldada orelimängu kursused juuli lõpul ning muuta põhikiri kutseühingutaoliseks, kuna senine rääkis vaid abi andmisest. Mõisteti hulka kõik senised kõstrikohtade kaotamise ja asendamise katsed, mida vilumatud noored pastorid püüdsid oma huvides ette võtta. Köster olgu koguduse ja mitte õpetaja käsutuses.

■ Teame, et tol ajal oli kombeks korraldada aeg-ajalt nn au- ja tuluõhtuid. Suvemuusikal korraldati neid küll orkestri, küll dirigendi auks. Siiski olid kavast ikka tusedad teosed, suurendatud orkester jne. See kõik tõmbas rahvast ligi ja tulu oli neist tõesti. Teatrites tegid solistid samasuguseid tuluõhtuid, mille saalid olid alati välja müüdud. Juunis

1932 korraldas Estonia aga tuluõhtu oma koori toetuseks ja ühtlasi hooaja lõpetuseks. Muidugi möödus ka see hiilgava edu tähe all. Etendati Kálmáni operetti "Silva". Edu paisus ovatsiooniks teise vaatuse lõpus, kus koor esines *a cappella* lisapaladega koormeister Verner Nerepi taktikepi all. Kooriliikmed külvati lilledega üle. Muidugi olid tublis musitseerimishoos ka solistid eesotsas noore primadonna Milvi Laidiga.

■ Meie noor viiulikunstnik Hubert Anton-Aumere oli juunis 1932 Viinis. Seal ta saatis ta postkaardi: "Täna mängisin lõppvõistlusel... Kontserdisaali kõrval väikeses toas harjutasid võistlejad nii kohutava tehnikaga, et ma ei julgenud viulit kastist välja võtta. Ja lõpuks osutus, et mul olla kõige paremini läinud... Oma arvates läks mul Bach hästi, kuid Paganini polnud küllalt puhas. Saalis tulid paljud mulle õnne soovima ja pärima, kust maalt ma olen. Paljud ei teadnud, kus Eesti asub." 27. juunil oli Aumere kodumaal tagasi, tuues kaasa diplomi ja hõbedase mälestusmedali. Viuldajal oli kindel nõu järgmisel aastal uuesti proovida ja esimese kolme hulka tulla.

Koostanud Mati Märtn

KADENTS

Kimmo Pohjonen – kas lihtsalt akordionikunstnik?

MIRJAM TALLY

Kimmo Pohjonen on ekstravagantne soome akordionikunstnik, kes astus üles ka tänavusel Jazzkaarel Tallinnas. Tema muusikasse on segatud tugev annus šamanismi: lisaks elektrooniliselt võimendatud ja muundatud akordionile kuuleme võimsat lapi joiu taolist vokaali. Tema *show*'de oluliseks komponendiks on valguskujundus, mille loob valguskunstnik Valo Virtanen. Nii oli ka Jazzkaare õhkkond

tõeliselt “teisest maailmast”. Võimsama mõjujõuga artisti pole ma ammu Eestis esinemas näinud! Muusikat ilmestavad Pohjoneeni omapärane füüsilisus: grimasid ja liikumine, mis lähendavad tema esinemisi juba teatraalsemat laadi ettevõtmistele. Olles Pohjoneeni seni ainult plaatidelt kuulanud, sain aru, kui oluline on näha teda laval – visuaalne aspekt täiendab muusikat üsna olulisel määral.

Pohjoneeni tõus rahvusvahelisele

muusikaareenile on olnud kiire: 1999. aastal esines ta oma soolokavaga Berliinis Womexi festivalil, mis avaski ukсед laia maailma. Praegusel hetkel on ta üks nõutumaid soome muusikuid, kes on mänginud mitmetes koosseisudes ja osalenud enam kui 65 CD salvestamisel. Ta on välja andnud kaks sooloplaati: *Kielo* (1999) ja *Kluster* (2002). Neid plaate omavahel võrreldes tundub esimene oluliselt malbem, teine plaat on

radikaalsem, seda just *live*-elektroonika kasutamise poolest. Põhjamaiselt karged helimaastikud assotseeruvad eelkõige šamaanlusega. Seosed rahvamuusikaga on aga mõlemal plaadil üsna kavalalt muusikasse põimitud, mõnel pool on tunda ka kaugete ja lõunamaiste kultuuride mõjutusi.

Jazzkaarel esitas Pohjonen muusikat põhiliselt teiselt plaadilt. Akordionimängu puhul äratas tähelepanu mitmete ebatavaliste võtete kasutamine (sõrmedega klõbistamine pillil jne), millest *live*-elektroonika abil kujunes üsna kummaline helipilt. Koos Pohjonega oli laval veel Samuli Kosminen, kes istus instrumendi ees, mis väliselt meenutas LP-mängijat ning mida ta sõrmedega rütmiliselt trummeldas ja aeg-ajalt selle läheduses kätega vehkis. Tõeliselt šamanistlik nõidumiseks! Hiljem Pohjoneni käest kommentaare küsides sain teada, et tegemist on *looper*’iga, millega salvestatakse kõik Pohjoneni tekitatud kummalised helid (ka vokaal) ning selles töödeldud motiive võib hiljem käsitleda perkussiivsel moel. Pohjoneni sõnul võimaldab *looper* luua kordusmotiividega kõlapilte või hoopis iseendaga duetti mängida.

Meil Eestis seostatakse akordioni ehk liiga tihti külapidude pilliga. Tegelikult pakub akordion väga avaraid mänguvõimalusi, eriti kui lisada elektroonilisi vahendeid. Või miks mitte ka vokaali, nagu teeb Pohjonen. Olles kuulnud-näinud Pohjoneni kontserti Jazzkaarel, jäi mulje, et peale akordioni ja elektroonika kasutamise on laulmisel või häälitsemisel tema muusikas väga oluline roll. Kimmo vokaalikäsitluse üheks oluliseks komponendiks on huumor. Tema hääles sündisid kohapeal kõlamaailmad, mis meenutasid näiteks tundrat või karusid ning mida Pohjoneni kaasesineja elektrooniliste manipulatsioonidega üsna vaimukaks sünteesis.

Kuulates Kimmo mängu, saab ettekujutus akordioni tavapärasest rollist peast pühitud. Pohjonen: “Võiks öelda, et akordion on nagu orkester, mis peitub ühes instrumendis. Ma katsetan alati uute elektrooniliste efektidega, kuid põhiliselt püüan edasi arendada akordioni enda loomulikku kõla. Arvan, et elektroonikat kasutades on oluline säilitada naturaalse pilli kõlaelemendid.” Peale akordioni mängib Kimmo ka mõningaid eksootilisi rahvapille, nagu mbira, ja on end täien-

Kimmo Pohjonen Tallinnas Jazzkaarel. Aprill 2002.

FOTOD JAANUS HEINLA

Tema hääles sündisid kohapeal kõlamaailmad, mis meenutasid näiteks tundrat või karusid ning mida Pohjoneni kaasesineja elektrooniliste manipulatsioonidega üsna vaimukaks sünteesis.

danud näiteks Tansaanias. Ta ütleb, et väga sageli on inimesed tema esinemisi kuulates arvanud, et ta kasutab fonogramme, kuid tegelikult toimub kõik elavas ettekandes, sealsamas.

Pohjonen sattus akordioni mängima väga loomulikul teel: tema isa mängis samuti akordioni ning oli Kimmo esimeseks õpetajaks. Kodukülas oli akordionimängijate klubi, kuhu kuulus 55 mängijat, Kimmo liitus nendega 10-aastaselt. Pärast akordioniklubis tegutsemist jätkas Kimmo klassikalise muusika õpinguid Sibelius Akadeemias, kus õppis aastatel 1985–1996. Tollal oli Sibelius Akadeemias rahvamuusika osakonna juhatajaks Heikki Laitinen, tänu kellele Pohjonen improviseerimise avastas. Kimmo jaoks on Laitinen üks olulisemaid muusikalisi mõjutajaid.

Oma muusikas meeldib Pohjonele ühendada erinevaid stiilelemente. Muusika sünnib kohapeal improviseerides – artisti meelest on muusika üleskirjutamine liiga aeglane protsess ning paljugi läheb spontaanselt meeleolust nõnda kaotsi. Pohjoneni väitel naudib ta laval solistina esinemist, kuna tunneb siis, et võib kõike teha ja ei sõltu teistest interpretidest – muusikalist materjali saab muuta nii kiiresti, kui soovid. Bändis mängides aga peab paratamatult ka teisi kuulama.

Kimmo arvab, et klassikalise muusika vallas kehtestatakse liiga palju reegleid, mis loomulikku musitseerimist pärsivad. KP on olnud kaua aega üks olulisi tegelasi soome rahvamuusika radadel, ta on mänginud koos folkansambliga Ottopasuuna ja duoga Pinnin Pojat. Viimastel aastatel on tema huvisfäär laienenud ka rockmuusikasse ning ta on teinud koostööd rockbändiga Ismo Alanko Säätiö.

Pohjoneni kohta on öeldud, et ta on väga füüsiline ja emotsionaalne esineja ning et tema kontserdid jätvavad mulje, nagu oleks ta pigem näitleja või tantsija kui muusik. Kimmo selgitab, et ta on teinud palju koostööd tantsijate ja teatriga ning see on andnud talle impulsid lisada oma esinemistesse visuaalseid momente. Ehkki muusika on alati kõige olulisem komponent.

Plaadid Kielo ja Kluster on müügil kaupluses Lasering.

FESTUM

Tubin ja tema aeg

Festivali tutvustab kunstiline juht Vardo Rumessen

Alustan 2001. aastal toimunud festivalist "Tubin ja tema aeg". Esimese festivali parimaks hinnanguks on väga positiivsed ajakirjanduslikud vastukajad, mida oli mitu korda rohkem, kui oleks võinud arvata, ning mitte ainult Eestis, vaid ka Rootsis ja Inglismaal. Festivali eesmärk on tutvustada eesti muusika paremikki nii meie kui ka külalisinterpreetide kaudu ning usun, et sellega suutis festival siin Läänemere regioonis end kaardile paigutada. Festival oleks võinud olla ajalises ja geograafilises mõttes mõnevõrra ulatuslikum, kuid

arvestades ettevalmistusaja piiratust, ei olnud see võimalik.

Seekord oli üks eesmärke viia festival väljapoole Tallinna, pakkuda ka teistes Eesti linnades võimalust festivali kontsertidest osa saada. Pärnis plaani kohaselt see ei läinud, ei õnnestunud haarata kaasa Pärnut ja Viljandit, kuid see-eest toimub mitu kontserti Tartus ja Alatskivil, Tubina lapseõlvekodus, ning üks kontsert ka Peterburis.

Kuna eelmise festivali kavast puudus koorimuusika, on eriliselt hea meel teatada, et tänava osaleb Eesti Filharmoonia

Kammerkoor peadirigent Paul Hillieri juhatusel kahe kontserdiga. Vähe sellest, maestro Hillier juhatab Alatskivi laulupeol ka isetegevuslikke koore. Seekordne festival erineb eelmisest ka mahu poolest: mulluse üheksa kontserdi asemel toimub tänava 18 kontserti.

Festivali peakülaliseks on Peterburi Filharmoonia Sümfooniaorkester Nikolai Aleksejevi juhatusel, kes esitab Peterburis sama kava mis Tallinnaski – Tubina Kontrabassikontserdi, Elleri sümfoonilised pildid "Koit" ja "Videvik" ning Šostakovitši Viienda sümfoonia.

Pärast sõda Rootsi põgenenud Eduard Tubina loomingust ja isiksusest on veel palju avastada.

Hingetõmbepaus sigareti ja pliatsiga Stockholmis 1949.

FOTO REBANE

Tahan toonitada, et festival ei ole ainult Eduard Tubina loomingu propageerija, vaid eelkõige eesti muusika kullafondi ehk ajaproovile vastu pidanud heliloojate loomingu tutvustaja siin Läänemere regioonis. Tänavusel festivalil kõlab peale Tubina paljude eesti heliloojate looming, Tobiasest ja Ellerist Pärdi ja Tüürini. Lisaks eesti autoritele on programmis olulisem osa 20. sajandi heliloojatest, kes on Tubinat mõjutanud, olnud tema uurimisobjektiks või kelle teosed on loodud Tubina eluajal (Skrjabin, Ravel, R. Strauss, Rautavaara, Villa-Lobos jt).

Festivalil dirigeerivad meie Tubina-spetsialistid: Arvo Volmer, kes alustab peagi Tubina Kümnenda sümfoonia plaadistamist, ja Paavo Järvi, kellelt selleks ajaks on ehk juba saadaval Cinninati SOga salvestatud Viies sümfoonia. Peale nende kõlavad Juha Kangase ja Nikolai Aleksejevi Tubina-tõlgendused.

Eraldi tahaks peatuda festivali avaüritusel, mis toimub laupäeval, 8. juunil kell 15.00 Estonia kontserdisaalis. Festivali avab meie patroon, Rootsi suursaadik Elisabeth Borsiin-Bonnier, esinevad ERSO, RAM, Tobiase-nimeline keelpillikvartett, Teet Järvi, Mati Palm, Peep Lassmann. Esitletakse Tubina Kolmanda sümfoonia partituuri, mis on ilmunud Nordiska Musikförlageti väljaandena, ning Tubina Ühingu Aastaraamatut 2002. Toimub ka pressikonverents. Üllatusena võib näha Eduard Tubina loodusteemaliste fotode näitust. See kõik peaks huvi pakkuma ka laiemale publikule.

Festivali kontserte kannab üle Klassikaraadio, mõni neist läheb EBU vahendusel kaugemalegi. Tähtsamatel kontsertidel on kohal ETV, mis annab eetrisse ka möödunud festivali sündmusi. Selle eest neile korraldajate poolt suur tänu. Praeguseks on teada, et festivalile saabub palju välisajakirjanikke, kelle vahendusel levib info ka Eestist kaugemale. Pean väga oluliseks märkida suurepärasest koostööst Eesti Kontserdiga, tänu kellele oleme suutnud ületada nii organisatoorsed kui ka materiaalsed raskused festivali ettevalmistamisel. Eesti Kontserdi abiga suutsime taastada festivali peaesineja, Peterburi filharmonikute kontserdi, mille korraldamine oli ühel hetkel üsna lootusetult ummikus.

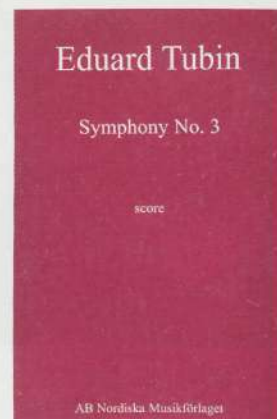
Oluliseks uuenduseks on esimesel kahel päeval toimuv muusikateaduslik sümposium "Eduard Tubin ja tema aeg", mida korraldavad Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing ja Eesti Muusikaakadeemia ning kuhu on registreeritud üheksa ettekannet välismaa Tubina-uurijatelt (Rootsi, Prantsusmaa, USA, Kanada, Inglismaa, Saksamaa) ja kolm Eestist. Ettekannete teemaks on võrdlev analüüs: kuhu asetub Tubin kui looja omas ajas.

Vahendanud Toomas Velmet

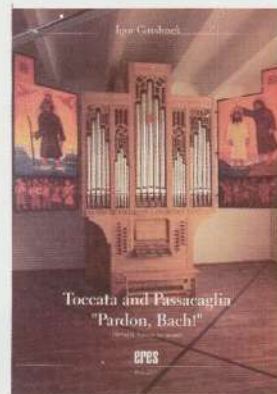
Rahvusvaheline muusikafestival TUBIN JA TEMA AEG 2002 toimub 8.–19. juunini Tallinnas, Tartus, Alatskivil ja Sankt-Peterburgis.

OPUS EST

NOOT

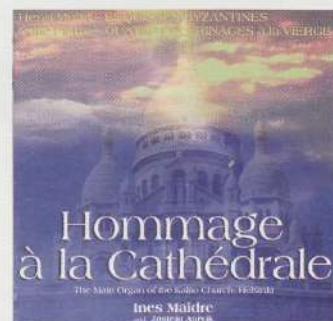

Eduard Tubin. Symphony No. 3
AB Nordiska Musikförlaget

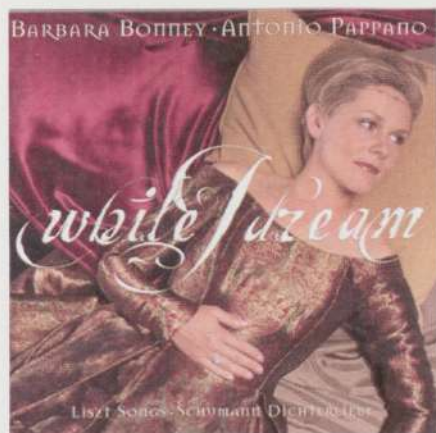

Igor Garšnek. Toccata and Passacaglia "Pardon, Bach!"
Eres 2835

HELIPLAAT

Hommage à la Cathédrale
Ines Mäldre and Jostein Aarvik
CMCD-018

While I Dream. Liszt: Songs. Schumann: Dichterliebe. Barbara Bonney, Antonio Pappano. DECCA 470289-2.

Dichterliebe ("Poeedi armastus"), Robert Schumanni meeshäälele kirjutatud tuntud laulutsükli esitab DECCA hiljuti väljaantud plaadil *While I Dream* ("Kui ma unistan") sopran Barbara Bonney. Traditsiooni piiridest üle astuda ei sõanda just igati. Peamiselt *lied*'i lauljana

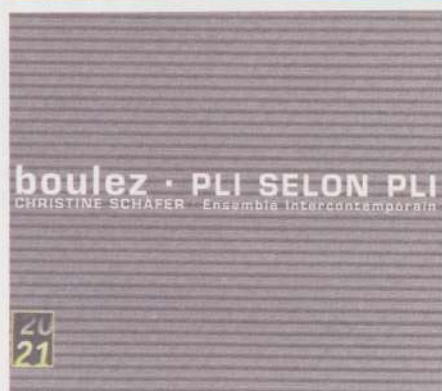
kuulsaks saanud Bonney, kes on oma tenoritest ja baritonidest kolleegide kadestanud võimaluse pärast interpreteerida *Dichterliebe* väga sensuaalset muusikat, mis loodud Heinrich Heine imeilusale luuletetekstile, on leidnud tsükli esitamiseks oma lähenemistee. Ta laulabki Heine luulet kui naine, kes jutustab teda armastanud mehe valusatest ja piinavatest tunnetest. Barbara Bonney rafineeritud ja daamilik põhiolemus laulude esitamisel peidab endas samas erksat ja varjundirohket tundlikkust. Võimsate emotsioonide talitsemine kombekasse, pigem narratiivsesse väljendusvormi tekitab erilise pingestatuse. Nii näiteks ei kõla laul *Ich grolle nicht* ("Ma ei kaeba") Barbara Bonney esituses mitte niivõrd agressiivselt, nagu seda sageli laulavad mehed, vaid pigem ennast-süüdistavalt ja sissepoole vaatavalt.

Samal CD-l esitab USA päritolu, kuid hiljem Austrias ja Saksamaal õppinud ja seal näiteks Mozarti ja Straussi ooperilavadele tuule tiibadesse saanud Barbara Bonney ka valimiku teise romantiku, Franz Liszti soololaule. Seda koos seekord pianisti rollis esineva Antonio Pappanoga, kes on praegu põhitegevuse-

na Brüsseli Théâtre Royal de la Monnaie ja tulevases hooajast ilmselt ka Londoni Covent Gardeni Royal Opera muusikaliine juht ja dirigent. Mõlemad heliloojad on oma lood kirjutanud umbes samal ajal – tuhande kaheksasaja neljakümnendate aastate paiku. Liszti loojaloomus oli vastandina Schumanni talitsetusele pulbitsevalt väljapoole pööratud, vabam teoste vormi- ja fraasikujunduses; kahe helilooja laululoomingu ühisjoon on väga heade poeesiatekstide kasutamine (plaadil kõlavad Liszti laulud lisaks Heinele veel ka Victor Hugo, Schilleri ning Goethe tekstidele). Omaaegne ületamatu klaverivirtuos Liszt ei suuda end tihti tagasi hoida ka vokaalteoste saatepartii arendamisel, ehkki hiljem on ta mitmed oma lood askeetlikumaks ümber kujundanud. Barbara Bonney tunnetab Liszti lauldes hästi stiilinüansse, ehkki romantilis-tormilises laulmismaneeris ta end päris eneseunustuseni minna ei luba. Tema tugevus on tehniliselt väga hea hääle valdamine, särav, kuigi mõnevõrra kammerlik tämber ning hoolikalt läbi viidud muusikaline ja ka poeesiast lähtuv tervikukujundus.

Allan Vurma

Plaat on müügil kaupluses Lasering.

Pierre Boulez. Pli selon Pli. Portrait de Mallarmé. Christine Schäfer, soprano. Ensemble Intercontemporain. Deutsche Grammophon 471344-2.

Prantsuse avangardmuusika suurkujult Pierre Boulezilt ilmus äsja Deutsche Grammophoni märgi all plaat *Pli selon Pli* – plaaditäis ühtainukest teost, esitajaks Ensemble Intercontemporain autori juhatusel. Kaastegev on sopran Christine Schäfer. Teose alapealkirjaks on "Mallarmé portree", selle poeedi luulest on Boulez varemgi inspiratsiooni saanud. Pealkirja võiks tõlkida "volt voldi järel" või, poeetilisemalt, "laine laine järel" – see on otsene viide sümbolistlikele luuletajatele, kelle hulka Mallarmé kuulus. Boulez ise ütleb, et võttis pealkirja Mallarmé sonetist *Remémoration d'amis belges*. Mallarmé luulet iseloomustab täpsus ja kontsentratsioon, mida polnud märgata talle eelnenud luuletajate tekstides. Sellesarnast mõtlemist võime tunda ka Boulezi muusikas. Peenekoelist, poeetiliselt hõrku faktuuri ilmestavad lühikesed kontrastsed muusikalised aktsen-

did. Teose helikeel viitab veidi Webernile, seda nii orkestratsiooni kui ka nap-pide muusikaliste kujundite kiire vaheldumise tõttu.

Kompositsioonitehniliselt vähem ilmekas on vokaalpartii, mis on kirjutatud nn tüüpilise uue muusika heade traditsioonide kohaselt. Vokaalpartiis on Boulezi sõnul ka süllaabilist ornamentikat, milles sõnade jälgimine muutub keerukaks, kuid samas on tekst Boulezi jaoks oluline. Ta väidab ka, et pole kunagi oma muusikas kasutanud väljamõeldud keelt, kuna kirjanduslik keel tundub huvitava.

Oma ansambel annab heliloojale suuri eeliseid, et esitusnüansse ülima täpsuse ja tundlikkuse viimistleda ning lihvida. Seda on Ensemble Intercontemporaini esituses ka hästi tunda.

Mirjam Tally

Plaat on müügil kaupluses Lasering.

Wagner. Bryn Terfel, Berliner Philharmoniker, Claudio Abbado. Deutsche Grammophon 289471348-2.

Walesist pärit ja alles kolmekümnendates aastates bass-bariton Bryn Terfel laulab katkendeid Richard Wagneri ooperitest koos Berliini Filharmoonikutega, dirigeerimas Claudio Abbado. Terfel kuulub sellisesse harva esinevasse lauljatüüpi, kes on võrdselt hästi hakkama saanud nii barokkmuusika (Monteverdi vespid või Händeli "Messias"), kergema žanri (Rodgersi muusikalid), kammerlaulu (Schuberti ja Schumanni laulutsüklid) kui ka küpset dramaatilist kandvust nõudvate ooperirollidega Richard Straussi, Puccini ja Wagneri loominguni välja. Bryni ürgmehe-lik, veidi *macho*-laadne nooruslikku elujõudu täis füüsis ja võimas, üliarusaadava tekstiedastusvõimega hääl on koos ühe maailma parima orkestri ja dirigendiga Wagneri ooperite kangelaste kehastamisel praegusel hetkel vist üks parimaid kooslusi, mis üldse võimalik.

Wagneri ooperite kangelasbariton peab olema suuteline oma häälega väljendama äärmuslikku emotsiooniskaalat, valitsema nii sisekaemuslikku *pianissimo*'t kui ka rae-vukat *fortissimo*'t, samal ajal mõtestades Wagneri lavaloomingule omast saagalikku, pideva mõttearendusega teksti. Nii näiteks

kuuleme Lendava Hollandlase monoloogis äraneeatud viirastuselaeva kapteni sapit tühimust oma igavesest laevasõidust ja lunastuse lootuse kadumist, mis areneb jõuliseks meeleheiteluhanguks. Lootus pole siiski lõplikult kustunud, taevaingli poole pöörduva Hollandlase-Terfeli hääl kõlab helgelt, alandlikult, kuni tühimuse-raev jälle võimust võtab. Bryn Terfeli mõttekontsentratsioon ja ka füüsiline suutlikkus mõtte kõlalist vormi välja kanda ei väärata kordagi. Tuntud Wolfram'i Ehatähe-laulus ooperist "Tannhäuser" kuuleme aga lüürist, õrna ning unelevat Terfelit, kes on suuteline häält peaaegu kuuldamatuks fileerima, "Valküürides" Wotanina aga sügavat ja ülevat Terfelit. Wagneri muusikast täieliku elamuse saamiseks peaks sellesse süvenema veidi põhjalikumalt, püüdma lauldavat teksti sõna-sõnalt jälgida ja tutvuma ooperite sisuga (CD-ga koos on lisaks originaalile ka tekstide ingliskeelne tõlge). Terfeli-Abbado koostööplaadid väärib kindlasti sellist pingutust, sest mõtestamata ei kõla siin ainuski noot.

Allan Vurma

Plaadid on müügil kaupluses Lasering.

Laurie Anderson
Life on a String. Nonesuch Records, a Warner Music Group Company. Nonesuch 7559-79539-2.

Mitmekülgse ameerika naismuusiku Laurie Andersoni nimega kaasneb ekstsentriline maine. Tema muusika suhestub kuulajaga erilisel moel. LA esinemised on tavaliselt mitmeid meediavahendeid ühendavad *show*'d, milles kasutatakse ka draama elemente. Võib vaid oletada, et nõndaviisi pääseb sõnum kõige paremini esile. LA uusimad plaadid võime kohati selgelt tajuda nn maailmamuusika mõju-tusi, alates etniliste muusikainstrumentide (või nende sãmplite) kasutamisest kuni sugestiivsete kõlomaailmade loomiseni. Elektroonilised ja akustilised väljendusvahendid on kokku sulatatud maitsekaks tervikuks. Plaadil on kaksteist kütkestavat laulu, sõnade autoriks kõigil LA ise ning üks laul kirjutatud kahasse Sküli Sverrissoniga. Nimetatud bassimängija ja helilooja teeb muusikuna kaasa enamikus selle plaadi lauludes. Mahedatest keelpillikooslustest leiame viiteid ka klassikalisele muusikale (*Here*

with You, Dark Angel), mõned on varasematelt plaatidelt tuttavlik Laurie Andersonlikus stiilis (*Pieces and Parts*). LA kasutab sageli deklameerimise-laulmise vahepealset esituslaadi, mis lisab esitusele omapäraselt sugestiivsust. Soovitaks võimaluse korral jälgida ka laulude sõnu, mis on üsnagi mõjuvad, avades LA mõttemaailma veidi uue nurga alt. Plaadil teevad kaasa mitmed džässimaailmas tuntud muusikud, näiteks David Torn, Bill Frisell jt. Kohustuslik plaad kõigile muusikasõpradele!

LA-d ei peaks ainult kuulama, vaid ka vaatama, et saada täit aimu tema mitmekülgsest. Eriti aga rõõmustab selle plaadi juures asjaolu, et LA muusika on pidevas muutumises ja arenemises – hetkekski ei teki tunnet, et korduvad samad väljendusvahendid, mis tuttavad varasematelt albumitelt.

Mirjam Tally

Plaadid on müügil kaupluses Lasering.

Strand...Rand. Sofia Joonson, Emma Härdelin, Meelika Hainsoo. Johanson & Vennad Ltd. JVC 004.

Eestirootsi rahvapäraste koraalide ja lauludega laserplaat “Strand...Rand” on kaua oodatud jätk Sofia Joonsoni 1995. aastal kuulajateni jõudnud helikassetile “Kirdetuules”, kus muusik tutvustas Rootsi, oma sünnimaa rahvalaule ja pillilugusid. Esiisade maad Eestit avastades on Sofia Joonson koos eesti ja rootsi rahvamuusikutest sõprade Emma Härdelini, Meelika Hainsoo, Toivo Sõmeri ja Janne Strömstedtiga jõudnud eesti ja rootsi kultuuri kohtumispaika, rannarootslaste ja nende muusika juurde. “Strand” ongi kummardus juba 13. sajandil Eesti lääne-rannikul kodu leidnud, ent nüüdseks ajaloost tuultes üle ilma pillatud rahvakillule.

Võib öelda, et tegu on kolme solisti, ansamblistest Garmarna ja Triakel tuntud Emma, Viljandi Kultuurikolledžist sirgunud pärimusmuusik Meelika ja juba aastaid Eestis rootsi rahvamuusikat tutvustanud ja õpetanud Sofia ühisplaadiga. Eesmärgiks pole üksteise järgi muganduda, vaid panna muusikasse oma nägemus. Nende hingestatult lauldud rahvapärased koraalid innustasid taaskuulama rootsi rahvamuusikauuriija Carl-Allan Mobergi juhtimisel 1938. aastal teoks saanud Ruhnu ekspeditsiooni salvestusi (Musica Sveciae. Koraler & Bröllopsmusik från Runö. Caprice Records, 1997). Tollal lindistati ruhnlastelt 41 koraalivarianti, millest 31 on ka viimati nimetatud plaadil. “Strandi” allikmaterjal pärineb peamiselt teise rootsi uurija, Olof Anderssoni kogudest. 1931. aasta suvel kogus Andersson Noarootsist, Pakri saartelt, Kurksest ja Vormsilt 161 koraalivarianti.

Rohkem kui poolesajandilise ajavahega tehtud salvestusi kuulates tundus, et tänased lauljad on suutnud luua silla üle aastakümnete. Aeg on edasi läinud, vaimus on jäänud. Kirikukellad mõõdavad sama sügavusega nii meie esiisade, meie kui ka meie laste päevi, üks 1930. aastatel Ruhnus, teine 21. sajandi alguskümnenendil Ormsöl/Vormsil. On sümboolne, et suur osa “Strandi” plaadil olevatest lindistustest on tehtud Vormsil, tuues rannarootslaste viisid tagasi püha Olavi kiriku võlvide alla.

Plaadi põhiosa moodustavadki rahvapärased koraalid. Eesti muusikateadlas-

test on koraalivariatsioonide funktsionaalset ja vormilist olemust seni kõige põhjalikumalt avanud Urve Lippus. Tema järgi on tegu rahvalauludega, mida kasutatakse religioossete teenistuste, kombetalituste ja tähtpäevade puhul, aga ka üksi või seltskonnas oma religioossete tunnete väljendamiseks. Laulude sõnad on üldjuhul laenatud kiriklikest lauluramatutest ja vähe varieeruvad, enamasti koraaliraamatutest pärinevad viisid on aga kujunenud variandirohkeks. Koraalilaulu peamiseks rahvapärasteks muusikalisteks erijoonteks nii eestirootsi kui ka eesti laulukultuuris on melismaatiline ornamenteerimine, modulatsioonide kadumine ja laulu vormilise külje lihtsustamine. Rahvapärane koraaliviiside varieerimine ehk nn keerutustega laulmine on tuntud üle Skandinaavia. Meil säilis selline laulmistava kõige kauem Lääne-Eestis ning oli Teise maailmasõjani aktiivses kasutuses just eestirootslaste lauluaras.

Koraalivariantide kõrval on helikandjal ka rahvalaule ja rahvalikke viise. Näiteks Anderssoni kogust pärit hällilaul *A boija bâne* (“Äiu-äiu”) Vormsilt ja vormsirootslaste hümniks kujunenud rahvalik laul *Tack, Ormsö!* (“Aitäh, Vormsi!”), mille prantsuse päritolu viis on eestlastele tuntud sõnadega “Kas tunned maad”.

Arhiivimaterjalidele uut elu andes on muusikud toetanud vanu viise viiuli, kandle, hiiu kandle ja harmooniumiga. Hääled ja keeled põimuvad ning sulavad küll kohati nukraks, ent alati hingestatud ja säravaks tervikuks. Nii vokaalne kui ka instrumentaalne esitus on voolav ja kaasaviiv, nagu ka plaadi proloogis ja epioloogis lummavalt meremühav helimaastik.

Muusikute respekti rannarootsi pärimuse vastu tõendab see, et alguslaulu au on antud vormsirootslasele Maria Murmanile. Plaadiümbriselt ei leia küll väikekultuuri ja selle laulupärandit tutvustavat kirjutist, ent seda suurema süvenemisega on pühendatud helikeelsele sõnumile. See on muusika, mis ei hääbu, vaid kõneleb meiega omal viisil ka tänases päevas.

Helen Kömmus

JazzLadies Vol. 3. Fantasy, INC.
Zyx Music. FANCD 6064-2.

Jazzikogumik on vana ja end ammu õigustanud plaadiformaat, mille adre-saadiks on jazzihuviline, kes tahab saada ülevaadet mingist stiilist, ajastust või koolkonnast, kuid eelistab kümnetele originaalalbumitele paari-kolme korralikku kompilatsiooni. JazzLadies Vol. 3 on soliidne kogumik, mis tutvustab jazz'i naisvokaliste. See on värskem topelt-plaat sarjast, mis oma tänaseks ilmunud kuue CDga võiks olla igati korralik antoloogia eri aegade silmapaistvamatest lauljataridest ja nende klassikalistest ülesvõtetest. Selle asemel on aga sarja näol tegemist suhteliselt suvalise valikuga kuulsatest, vähem kuulsatest ja peaaegu tundmatutest vokalistidest – teisisõnu materjaliga, mille avaldamisõigused on plaadifirma ilma liigsete kulutusteta endale saanud. Jazz'i diivadest on esin-datud Ella Fitzgerald ja Sarah Vaughan, kuid puuduvad näiteks Billie Holiday ja Dinah Washington. Vähem tuntud

nimedest on esindatud huvitav valik vanemaid ja nooremaid lauljatare: esimeste seas Teri Thornton, Helen Humes ja Sylvia Syms, viimastest taan-lanna Caecilie Norby, rootslanna Agneta Baumann ja brasiillanna Bebel Gilberto. Pealtnäha meelevaldne valik on siiski hoolega tehtud ja kogumiku salvestused on järjepidevalt kas head või isegi väga head. Kuigi topeltplaadi koostaja peamine eesmärk oli kindlasti reastada enam kui kaks tundi mahedat peavoolu-jazzi, võiks selle töö üks pluss olla ka vähem kuulsate nimede populariseeri-mine – esindatud on üheksateist lauljata-ri, kellest peaaegu pool on keskmisele jazzisõbrale arvatavasti tundmatud. Olu-line boonus on ka väga korralikult vormistatud plaadiraamat, kus on ära too-dud taustamuusikute nimed, lugu sisalda-va albumi nimi ning selle ilmumisaasta. Joosep Sang
Plaat on müügil kaupluses Lasering.

EESTI KONTSERIT
Suure-Jaani Linnavalitsus
Rahvusvaheline Artur Kapi Ühing

20.–23. juuni 2002
Kunstiline juht Andres Ulho

VIIENDAD SUURE-JAANI MUUSIKAPÄEVAD

N 20 juuni kell 16 Kappide majamuuseum
MUUSIKAPÄEVADE AVAMINE
Pille Lill (sopran)
Marje Lohuaru (klaver)

N 20 juuni kell 20 Suure-Jaani kirik ja kell 21 kohvik Arturi juureS vabaõhuterass
Sisask. "Tõde", esiettekanne
EESTI RAHVUSMEESKOOR
Dirigent Ants Soots

L 20 juuni kell 23 kohvik Arturi juureS
OOKINO "Rabaprelüüdid"

R 21 juuni kell 18 Suure-Jaani kirik
Suvealguse kontsert "Värviline keskaeg"
HORTUS MUSICUS

R 21 juuni kell 23 Suure-Jaani kirik
ROBERT JÜRJENDAL ja RIHO SIBUL

L 22 juuni kell 14 Suure-Jaani Linnavalitsuse saal
Artur Kapi ühingu Ildkoosolek

L 22 juuni kell 18 Suure-Jaani kirik
VARDO RUMESSEN (klaver)

L 22 juuni kell 20 Suure-Jaani jahimaja rõdu
MAANO MÄNNI KVINTETT
A. Kapp, Brahms

P 23 juuni kell 13 Suure-Jaani kirik
JAANIPÄEVA KONTSERIT JAANIDE MUUSIKAST
Andres Ulho (orel), Maano Männi (viulu),
Aare Tammesalu (tsello),
Aare-Paul Lattik (orel), Pille Metsson (orel)

P 23 juuni kell 20 kohvik Arturi juureS vabaõhuterass
STRAUSS-ORKESTER
Kaasstegev tantsurühm Loits
J. Strauss

Muusikapäevade ajal avatud näitused:
Jahimajas KIRKE KANGRO skulptuurinäitus
Kohvikus Arturi juureS PILLE KIVIHALI etnisnahanäitus

Toetajad: Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium,
Viljandi Maavalitsus, Viljandimaa Omavalitsuste Liit,
Suure-Jaani Vallavalitsus, Olustvere Vallavalitsus,
Kultuurikapital, Kultuurikapitali Viljandimaa Ekspertgrupp

Muusikapäevade pass 175,-
Info tel 614 7737, 043 71 386

Vanalinna Hariduskolleegium

Studio **VAIKUSE MUUSIKA**

võtab vastu uusi huvilisi igas vanuses

- au sees muusika, mis vähegi seostub studio nimega
- taas kokkuliidetud õppeained
- grupiõpe, grupp moodustab ansambli
- kuulmise arendamine
- õpime noodikirja lugema alates Gvidost
- laulmine ja pillimäng käsikäes
- suur keskaja ja renessansspillide kogu
- hea noodikogu
- koostöö restoraniga "Olde Hansa"
- pillide meisterdamine
- õppemaks 300 kr,
- neile, kes juba noorematele eeskujuks, 75 kr kuus

Tulla 31. mail kell 17 või 1. juunil kell 10 Pühavaimu 8
tel 699 61 75, 658 73 15 Tõnu Sepp

Juuni

1.06 – 31.08 Pärnu suvemuusika hooaeg

1.06 – 31.08 Jazz-kuur Pärnu Kuursaal

1.06 Hortus Musicus Tallinna Väravatornis

1.06 Yorki katedraali koor Inglismaalt Tallinna toomkirikus
1.06 Nõmme Jazz: Noorte lauljate konkurs Tallinnas Glehni lossis

1. ja 2.06 Orelipooltund: Andres Uibo Tallinna Niguliste kirikus

2.06 Hõiskab kiitust kogu maailm: Tallinn Baroque Tallinnas Kadrioru lossis

2., 3. ja 9.06 Olga Voronova (viul), Mati Mikalai (klaver) Narva linnuses, Kiviõli Kunstide Koolis ja Tallinnas Mustpeade Majas

2.06 Orelitund: Andres Uibo Eesti Muusikaakadeemias

3.06 Magistrikontsert: Ebe Münthel (klaver) Eesti Muusikaakadeemias

3. ja 4.06 Blandine Verlet (klavessiin) Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseumis ja Tallinnas Kadrioru lossis

4.06 Südamest südamesse: Trio Romanss Valga kultuuri- ja huvialakeskuses

4.06 Tanel Joamets (klaver) Tallinnas Mustpeade Majas

4. ja 5.06 Orelieksam-kontsert: Viljandi Kultuurikolledži kirikumuusika eriala üliõpilased Viljandi Jaani ja Pauluse kirikus

4. ja 7.06 Niguliste suvemuusika: Pille Metsson (orel) Tallinna Niguliste kirikus

5.06 Koorijuhi kolmapäev Linda

Kardnaga Estonia Talveaias

5. ja 6.06 Diplomieksam-kontsert: rahvamuusika üliõpilased Viljandi Kultuurikolledžis

6.06 Magistrikontsert: Diana Gromova (klaver) Eesti Muusikaakadeemias

6.06 Virumaa Poistekoor Lääne-Virumaal Ilumäe kirikus

6., 7. ja 8.06 Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna

Kammerorkester, Paul Hillier (dirigent) Tallinna Rootsi Mihkli kirikus, Viljandi Jaani kirikus ja Rapla kirikus. Kavas Helena Tulve teose *Vie secret* esietekanne

6.–9.06 Tallinna vanalinna päevad

7.06 Magistrikontsert: Eve-Riina Rannik (klaver) Eesti Muusikaakadeemias

7.–8.06 Lustikummut: VI külapiillimeeste kokkutulek Kuressaares

7.–20.06 Webberi muusikal "Evita" Tartu Raekoja platsil

8.06 Tabasalu Big Band Fest

8.06 Nokturn orelele ja kitarrile: Andres Uibo ja Heiki Mätlik Tartu Peetri kirikus

8.06 Orelipooltund: Silvia Pääbo Tallinna toomkirikus

8.06 Virumaa noorte laulupidu Rakveres

8. ja 9.06 Orelipooltund: Tiit Kiik Tallinna Niguliste kirikus

9.06 Rippisildade kontsert: Pärnu Linnaorkester, Peeter Saul (dirigent) Keila-Joa pargis

9.06 Meestelaulu Selts Võrus Kubija vabaõhulaval

9.06 Hortus Musicus Tallinnas Kadrioru lossis

9.06 Mees- ja poistekooride laulupäev Võrus

9.–19.06 Tubin ja tema aeg: muusikafestival Tallinnas, Tartus, Alatskivil ja Peterburis

10.06 Diplomieksam-missa: Evi Rebina Viljandi Jaani kirikus

11. ja 14.06 Niguliste suvemuusika: Ulla Villenthal (orel), Ivar Kiiv (trompet) Tallinna Niguliste kirikus

14.06 Nokturn orelele ja kitarrile: Andres Uibo ja Heiki Mätlik

Otepää kirikus

14.06 ETV muusikasaade: Eduard Tubina Reekviem langenud sõduritele (kordus).RAM, Tallinna Tehnikaülikooli Meeskoor, Riina Airene (alt), Piret Aidulo (orel), dirigeerib Neeme Järvi

15.06 Ungari muusikat: Vahur Luhtsalu (tsello), Andres Paas (klaver)

Valga muusikakoolis

15.06 Torupillitäre laulupäev: Lõuna-Eesti naiskoorid

Valgamaal Taulide kodus

15.06 Tosin + 1: A New Folk Duo Tartu Linnamuuseumis

15. ja 16.06 Orelipooltund: Andres Uibo Tallinna Niguliste kirikus

15.–16.06 Kammerkooride Liidu kultuurimatki Peipsi järve kallastel

15.06 Orelipooltund: Stephen Davies Tallinna toomkirikus

15.06 ETV muusikasaade: Eduard Tubina Viies sümfoonia.ERSO, Paavo Järvi (dirigent)

16.06 Kohtumine rahvus-

kultuuridega: kontsert Valga kultuuri- ja huvialakeskuses

16.06 Virumaa laulupidu Roela lauluväljakul

16.–17.06 Eesti Muusikaõpetajate Liidu rütmikapäevad Kehras

16.06 ETV muusikasaade: Eduard Tubina Viilikontsert (kordus).ERSO, Neeme Järvi (dirigent), Xiang Gao (viul)

16.–23.06 Tartu Jaani kiriku päevad

17.–20.06 V Laste ja noorte vanamuusika festival Kuressaares ja Saare maakonnas

18. ja 21.06 Niguliste suvemuusika: Aare-Paul Lattik (orel) Tallinna Niguliste kirikus

20.–23.06 V Suure-Jaani muusikapäevad

20.06 V Suure-Jaani muusikapäevad. Urmas Sisaski teose "Tõde" esietekanne: RAM, Ants Soots (dirigent), Pille Metsson (orel) Suure-Jaani kirikus

20.06 Orelipooltund: Tiit Kiik Tallinna Niguliste kirikus

21.06 Päikesest päikeseni: lühima suveõõ improvisatsioonivõistlus Pärnus

21.06 ETV muusikasaade: Päikesest päikeseni. Lühima suveõõ improvisatsioonivõistlus Pärnus (otseülekanne)

22.06 Eesti Muusikaakadeemia lõpetajate kontsertaktus Estonia kontserdisaalis

22.06 Orelipooltund: Kristel Aer Tallinna toomkirikus

22.06 Virumaa Poistekoor Vasta Põhikoolis

22.06 – 27.07 Värviline maailm: kontserdisari Pärnu Kuursaali suveaias

25. ja 28.06 Niguliste suve-
muusika: Andres Uibo (orel),
Jüri Leiten (trompet),
Ka Bo Chan (kontratenor)
Tallinna Niguliste kirikus
26.06 Hanna Heinmaa (klaver)
Tallinnas Mustpeade Majas
26.06 Tosin + 1: Sax Quatuor
Tartu raekojas

26.–29.06 Rahvusvaheline
noorte puhkpilliorkestrite festival
Tallinnas

26.–30.06 Pärnu Suvejazz
27.06 Tosin + 1: Heiki-Rein
Veromann (flööti, kitarr, kannel),
Anne Maasik (laul, trumm)
Tartus Antoniuse õues

27.06 ETV muusikasaade:
Klassika-Eurovisiooni lõpp-
võistlus Berliinis

28.06 Tartu regiõ Toomemäel
ja selle ümbruses

28.–30.06 IX noorte laulu- ja
tantsupidu Tallinnas

28.06 ETV muusikasaade:
Laste- ja noorte tantsupidu
Tallinnas Kalevi staadionil
(otseülekanne)

29.06 Orelipooltund: Toomas
Trass Tallinna toomkirikus

29.06 Hobupäev: kantripidu
Roosna-Alliku mõisapargis

29. ja 30.06 Orelipooltund: Tiit
Kiik Tallinna Niguliste kirikus

29.06 ETV muusikasaade:
Laste- ja noorte laulupeo
rongkäik ja kontsert

(otseülekanne)

29.06–14.07 Oistrahhi suvi:
muusikafestival Pärnus,
meistrikursused Neeme Järvi
(dirigeerimine), Michel Lethiec'
(klarnet), Viktor Pikaizeni (viul)
ja Kalle Randalu (klaver)
juhendamisel

30.06 Peeter Malkov (flööti),
Urmas Vulp (viul),
Lille Randma (klaver)
Tallinnas Kadrioru lossis

Andmed on kontrollitud 10. mail.

Täpsem info kodulehekülgedelt:

Üle-eestilised kultuuriüritused:

www.kultuuriinfo.ee

Eesti Muusika Infokeskus:

www.emic.kul.ee

Rahvusooper Estonia:

www.opera.ee

Teater Vanemuine:

www.vanemuine.ee

Eesti Kontsert: www.concert.ee

ERSO: www.erso.ee

Tallinna Filharmoonia:

www.filharmoonia.ee

Eesti Filharmoonia Kammerkoor:

www.epcc.ee

Eesti Muusikaakadeemia:

www.ema.edu.ee

NYJD Ensemble: www.nyyd.ee

Concerto Grosso:

www.concertogrosso.ee

Eesti Kunstimuuseum:

www.ema.edu.ee

Viljandi Kultuurikolled:

www.kultuur.edu.ee

Klassikaraadio:

www.er.ee/klassik/

△ CODA

Sisseastumiseksamid **Tartu Ülikooli Õpetajate
Seminari** päevasesse osakonda toimuvad 8.–17. juulini.
Eksamite plaan pannakse välja 26. juunil
Tartu Ülikooli peahoonesse.

Vanalinna Päevad Püha Katariina kirikus (Vene 12/14)

6. juunil kell 20.30 Teised Rootsid: Sofia
Joons ja Jaak Johanson (75 kr)

7. juunil kell 17 Linnamuusikud (tasuta)

8. juunil kell 17–19 Kohtumine
Zakopanega: Poola tants ja laul (tasuta)

6.–8. juunil kell 19 Vesprid
Dominiiklaste kloostri kapiitlisaalis

9. juunil kell 19 Vesper Katariina kirikus

Tulge peole!

28.–30.06 IX noorte laulu- ja tantsupidu Tallinnas

28. juunil	kell 19.00	Tantsupeo I etendus Kalevi Keskstaadionil
29. juunil	kell 10.00	Tantsupeo II etendus
	kell 13.00–16.15	Rongkäik
	kell 17.00	Laulupidu Tallinna Lauluväljakul
30. juunil	kell 16.00	Tantsupeo III etendus

Laulupeo teemaks on **“Ei ole üksi ükski maa”**. Esineb 19 000 lauljat ning puhkpillimängijat (mudilas-, laste-, poiste-, neidude- ja segakoorid, noorte meeskoorid ning puhkpilliorkestrid). Kaastegevad sümfoniettorkester “Tallinna Filharmoonikud” ning mitmed eesti tuntud solistid. Peo kunstiline juht on **Hirvo Surva**.

Uus ja eriline sel laulupeol – **Andrew Lloyd Webberi** muusikablokk! Esmattekandes maailmakuulsa helilooja poolt spetsiaalselt Eestile kingituseks laulupeoks kirjutatud laul “Keegi pole üksi päikese all” (tekst Leelo Tungal, seade Tõnu Kõrvits).

Tantsupeol esineb 7300 rahvatantsijat, võimlejat ning rahvamuusikut (rahvamuusikaansamblid ning koolinoorte viie vanuseastme segarühmad). Teemaks on **“Vikerkaar”**. Peo üldjuht-pealavastaja on Angela Arraste.

Piletid eelmüügil PILETILEVI ja PILETIPUNKTI müügipunktides alates 1. aprillist kuni 27. juunini. Pileti hind parima vaatega sektoris – kus ühtlasi on garanteeritud istekoht – 120 krooni.

www.piletilevi.ee

www.pilet.ee

9 771406 946001